Ազգ
Azg
armenian daily
4 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ՈՒՐԲԱԹ #102 (1847)

Ռուսաստանում մահապատիժը փոխարինվեց 25 տարվա կամ ցմահ բանտարկությամբ

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՀՈՒՆԻՍ։ Եվրախորհրդի լրատվական ծառայությունից «Ազգին» տեղեկացնում են, որ Եվրախորհրդի գլխավոր քարտուղար Դանիել Թարշիսը, որն այստեղ մասնակցում էր մահապատժի վերացմանը նվիրված համառուսաստանյան խորհրդաժողովին, այսօր ողջունել է Նախագահ Ելցինի հրամանագիրը, որը ներում է շնորհում Ռուսաստանում մահվան դատապարտվածների վերջին խմբին։

Խորհրդաժողովի բացմանը, արդարադատության նախարար Կրաշենիննիկովը հայտարարել է, թե Ռուսաստանի Նախագահը բոլոր մահվան դատապարտվածների պատիժը փոխարինել է բանտարկությամբ՝ 25 տարուց մինչեւ ցմահ։

Եվրախորհրդի գլխավոր քարտուղարն ասել է. «Սա կարեւորագույն քայլ առաջ է մինչեւ այժմ հաստատված մորատորիումից անդին։ Այսուհետեւ մահապատիժ չկա ի կատար ածելու։ Հաջորդ տրամաբանական քայլը Ռուսաստանում պետք է լինի քրեական օրենսգրքից մահապատժի հոդվածը հանելը»։

Հիշեցնենք, որ Եվրախորհուրդն իր անդամ երկրներից պահանջել է վերացնել մահապատիժը։ Ռուսաստանն ուրիշ 40 երկրների շարքում, անդամ է Եվրախորհրդին։

ՍՊԱՍՈՂԱԿԱՆ

Վարչապետի հրաժարականի դեպքում նրան փոխարինելու է Վազգեն Սարգսյա՞նը...

Կարեն Դեմիրճյանին հավանաբար ավելի ձգում է նախկին կենտկոմի շենքը

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Ինտերֆաքսի թղթակից

«Եթե նոր խորհրդարանի մեծամասնությունը կառավարության ծրագիրը չընդունի, ապա, անշուշտ, ես հրաժարական կտամ», հայտարարեց Հայաստանի վարչապետ Արմեն Դարբինյանը։ Ինտերֆաքսին տված բացառիկ հարցազրույցում նա նշեց, որ իր մոտալուտ պաշտոնաթողության մասին լուրերը նորմալ է գնահատում, քանի որ դրանք պետք է դիտել ներկա քաղաքական իրավիճակի ենթատեքստում։ «Գոյություն ունեն մեկ կառավարություն եւ մեկ վարչապետ, որոնք սեփական ծրագիր ունեն։ Եվ եթե այդ ծրագիրը չընդունվի խորհրդարանում ձեւավորվող նոր մեծամասնության կողմից, ապա բնականաբար կհաջորդի իմ հրաժարականը», հայտարարեց նա։ «Ինչպե՞ս է գնահատում նոր խորհրդարանի կազմը» հարցին Հայաստանի կառավարության ղեկավարը պատասխանեց՝ «Համարժեք»։ Խոսելով խորհրդարանական ընտրություններում «Միասնություն» դաշինքի հաղթանակի մասին վարչապետը նշեց. «Ամեն ինչ կախված է այն բանից, թե ինչ ծրագիր կպաշտպանի այդ դաշինքը»։ «Երկրի համար գոյություն ունի մեկ ծրագիր, եւ դա կարելի է իրականացնել կամ լավ, կամ վատ, խոսքը անցած տարվա մայիսին ներկայացված ծրագրի մասին է։ Իսկ եթե շրջանառության մեջ մտցվի այլ շեշտադրումներով ուրիշ ծրագիր, ապա, վստահ եմ՝ մեր տնտեսության մեջ դժվարություններ կառաջանան»։ Ա. Դարբինյանը հավաստեց, որ «Միասնություն» դաշինքի հրապարակած ծրագիրը ՄԱՀ-ի եւ ՀԲ-ի անհանգստությունն է առաջացրել։ «Ստեղծվել է բարդ իրավիճակ, քանի որ կային նույնիսկ այնպիսի մեկնաբանություններ, ըստ որոնց Հայաստանը պետք է հրաժարվի միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ համագործակցելուց։ Սա էլ հենց դարձավ բացասական մթնոլորտի պատճառ»։ Վարչապետը տեղեկացրեց, որ վերջին ամսվա ընթացքում կառավարությունը ստիպված էր բացատրական աշխատանքների միջոցով չեզոքացնել այդ մթնոլորտը. «Խնդիրներ եւ բարդություններ, իհարկե, դեռ կան։ Երկրի առջեւ առավել բարդ խնդիր է դրված. մենք պետբյուջե մտցնելու համար պետք է Համաշխարհային բանկից 25 մլն դոլար ստանանք, եւ եթե մեր կառավարությանը կամ որեւէ այլ կառավարության չհաջողվի համոզել ՀԲ-ին եւ ՄԱՀ-ին, որ ծրագրում նշված սկզբունքները չեն փոփոխվի, ապա երկիրը կզրկվի այդ գումարից։ Ես չեմ կարծում, որ որեւէ կառավարություն կգնա այդ քայլին»։ Միաժամանակ նա նշեց, որ ներկա կառավարությունը մարտականորեն է տրամադրված եւ շարունակում է իր աշխատանքը։ Այն հարցին, թե «նոր խորհրդարանը նախագահին հակակշի՞ռ, թե՞ աջակցող գործոն է», վարչապետը պատասխանեց, որ դեռ շատ դժվար է խոսել այդ մասին, քանի որ Ազգային ժողովը դեռ չի սկսել աշխատել, եւ «մենք ականատես ենք եղել միայն ծրագրերի եւ սիրաշահական խոստումների»։

Տես ➧ էջ 2

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ա. Դարբինյան. «Վուլֆենսոնն ամբողջական պատկերացում ստացավ»

Հինգշաբթի, հունիսի 3-ին Երեւանում տեղի ունեցան բանակցություններ Համաշխարհային բանկի նախագահ Ջեյմս Վուլֆենսոնի եւ ՀՀ վարչապետի գլխավորությամբ Հայաստանի կառավարության անդամների միջեւ։ Հանդիպումից հետո ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը պատասխանելով Ինտերֆաքսի հարցերին, նշեց, որ «խիստ դրական է գնահատում այս բանակցությունները»։ Նրա խոսքերով, հանդիպման ժամանակ փորձ է արվել ամրագրել ներկա իրավիճակը՝ կապված Համաշխարհային բանկի եւ կառավարության համատեղ ծրագրի իրականացման հետ։ Բացի դրանից, ներկայացվել են սոցիալական, առողջապահության եւ կրթության ոլորտներում, ինչպես նաեւ ենթակառուցվածքային համակարգերում երկրի նախապատվությունները եւ առկա դժվարությունները։ «Կարծում եմ՝ ՀԲ-ի նախագահը ամբողջական պատկերացում ստացավ մեր երկրի մասին, եւ հետագա համագործակցությունը կառավարության հետ պայմանավորված կլինի այս հանդիպմամբ», հայտարարեց նա։ Հայաստանի վարչապետը տեղեկացրեց, որ մինչեւ 2001 թվականը արդեն կազմված է ՀԲ-ի հետ համաձայնեցված ծրագիր, որը ներառում է էներգետիկայի, ոռոգման համակարգերի, ճանապարհաշինարարության եւ սոցիալական ոլորտները (սոցիալական ներդրումների հիմնադրամին նախատեսված է եւս 10 մլն դոլարի հատկացում)։ Նրա խոսքերով, հանդիպման ընթացքում շոշափվել են նաեւ տարածաշրջանային ծրագրերի իրականացման խնդիրներ՝ Երեւան-Թբիլիսի ճանապարհի (ծրագրի արժեքը 120 մլն դոլար է), ինչպես նաեւ Իրանից Հայաստան գազատարի շինարարությունը (ծրագրի արժեքը՝ 80 մլն դոլար)։

Տ. Հ.

Հարավսլավիայի Սկուպշտինան ընդունեց կարգավորման ծրագիրը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ։ Հունիսի 3-ի առավոտյան Չեռնոմիրդինն ու Ախտիսաարին կրկին բանակցել են Միլոշեւիչի հետ։ Ըստ Ֆինլանդիայի ԱԳՆ-ի, հունիսի 3-ի բանակցություններն ընդհատվել են եւ կվերսկսվեն վաղը։ Չեռնոմիրդինն այժմ վերադառնում է Մոսկվա՝ վաղը Հելսինկի մեկնելու նպատակով։

Ըստ Միլոշեւիչի հետ քննարկված ծրագրի, հարավսլավական բանակն ու ոստիկանությունը պետք է դուրս բերվեն Կոսովոյից, երկրամասում միջազգային խաղաղապահ ուժեր, այդ թվում ՆԱՏՕ-ական ուժեր պետք է տեղակայվեն, եւ պետք է ապահովվի Կոսովոյի ալբանացիների վերադարձը։

Այս ծրագրի շուրջ, հատուկ դռնփակ քննարկում է ծավալվել Հարավսլավիայի խորհրդարանում, որի հիմնական քաղաքական ուժը Միլոշեւիչի սոցիալիստական կուսակցությունն է։ Խորհրդարանում ծրագիրն ընդունվել է սուր բանավեճից հետո՝ ձայների 136 կողմ եւ 76 դեմ հարաբերակցությամբ։ Ծայրահեղ ազգայնական, արմատական կուսակցությունը կտրականապես դեմ է եղել այդ ծրագրին։ Կուսակցության ղեկավար Շեշելն անգամ լքել է դահլիճը։

Միաժամանակ ՆԱՏՕ-ն պահանջում է, որ Միլոշեւիչը անձամբ ընդունի ծրագրի հիմնադրույթները, որոնք փաստորեն հանգում են Կոսովոյում միջազգային պրոտեկտորատ հաստատելուն։

Ո՞վ է վախեցնում Մոսկվա-Թեհրան-Երեւան եռանկյունին

ԲԱՔՈՒ, 3 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ "Frontera Resources" (ԱՄՆ) էներգետիկական կորպորացիայի փոխնախագահ Ռոբերտ Բերլսը հայկական լոբբիի այդ երկրում գործունեությանը վերաբերող իր ելույթում, անդրադառնալով տարածաշրջանային հարաբերություններին, նշել է, որ Հայաստանը աստիճանաբար կախվածության մեջ է ընկնում Ռուսաստանից եւ Իրանից։ Ինչպես հաղորդում է «Ազատինֆորմ» գործակալությունը, պրն Բերլսը մտահոգություն է արտահայտել նաեւ Ռուսաստանի կողմից Հայաստանին կործանիչների եւ ժամանակակից հրթիռակայանների մատակարարման կապակցությամբ։ Ձեւավորվող նոր ուժերի մեջ ստեղծվում է Ռուսաստան–Իրան–Հայաստան ռազմավարական եռանկյունու ռազմաքաղաքական-տնտեսական դաշինք, ինչը չի բացառում ռազմաքաղաքական համաձայնագրերի հավանականությունը տարածաշրջանում, հայտարարել է նա։ Այդ պատճառով, ըստ նրա, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի անհանգստությունը բնական է։

ԱՊՀ կոլեկտիվ անվտանգության խորհրդից երկու երկրների դուրս գալը վկայում է ոչ միայն իրադրության ամենայն լրջության մասին, այլեւ արագացնում է այդ երկրների մերձեցումը ՆԱՏՕ-ի հետ, հաղորդում է «Ազատինֆորմը»։

Ալիեւը վերադառնում է հայրենիք

ԲԱՔՈՒ, 3 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒԶ։ Թուրքիայի Անքարա առողջավայրից Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հայրենիք վերադարձը կապում են երկու իրադարձությունների՝ հունիսի 13-ին Բաքվում միջազգային օդանավակայանի բացման եւ թուրքախոս պետությունների գագաթաժողովի հետ, որը տեղի է ունենալու դրանից երեք օր հետո։ Ադրբեջանի նախագահը չորեքշաբթի օրը ծանուցել է օդանավակայանի բացման արարողությանն իր մասնակցության մասին։ Ալիեւի առողջական վիճակը բավարար է, նա պետությունը ղեկավարում է թուրքական հյուրանոցի հարկաբաժնից, որտեղ հաստատվել է։ Այստեղ նա ընդունում է պաշտոնատար անձանց. անցած օրերին Ադրբեջանի ղեկավարը հանդիպումներ է ունեցել Համաշխարհային բանկի, Chevron ընկերության նախագահների, Թուրքիայի գործարար մարդկանց հետ։

ՈՌՈԳՈՒՄ

Արտաշատի ջրատարն այնուամենայնիվ բացվեց

Իսկ նախարարները, մարզպետն ու ժողովուրդը մնացին Վուլֆենսոնին սպասող

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒԽՈՅԱՆ

Երեկ, հուրախություն Արարատի մարզի Արտաշատի տարածքի մի քանի գյուղերի բնակիչների, բացվեց Վերին Արտաշատի ջրամբարը, որի գործարկումը հնարավորություն կտա մոտ 560 հա հողատարածքներում ապահովել արդյունավետ ջրամատակարարում։ 5,6 կմ-անոց այդ ջրատարը սպասարկելու է 1190 ջրօգտագործողների եւ կազմում է ՀՀ ոռոգման համակարգի ընդհանուր ծրագրի մի մասը։ Ծրագիրն արժե 55,15 մլն դոլար, իսկ միայն ջրատարի կառուցումը՝ մոտ 100 հազ.։ Եվ քանի որ գումարների առյուծի բաժինը՝ 43 տոկոսը տրամադրված է Համաշխարհային բանկի կողմից (ՀԲ), ջրատարի բացման պատիվը վերապահվել էր երկօրյա այցով Հայաստանում գտնվող ՀԲ նախագահ Ջեյմս Վուլֆենսոնին։ Սակայն... կարմիր ժապավենը երեք ժամ շարունակ մնաց կապված, հանդիսավոր արարողության կազմակերպիչներն ու ժողովուրդը՝ սպասողական վիճակում, իսկ կազմակերպիչների պատրաստությունը, որով պիտի հյուրասիրվեին բարձրաստիճան հյուրերը, Արարատյան դաշտի կիզիչ արեւի տակ փչացավ, բայց ՀԲ նախագահն ու նրան ուղեկցող ՀՀ վարչապետն այդպես էլ չժամանեցին։

Տես ➧ էջ 3

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **ընթացիկ**

ՀՀ գլխավոր դատախազությունը մայիսի 31-ից սկսած հետեւել է զանգվածային լրատվամիջոցներով հրապարակված խորհրդարանական ընտրությունների օրինախախտումներին եւ որոշել ստուգման ենթարկել դրանք: Մամուլի հրապարակումների հիման վրա ստուգվում է 31 դեպք, հունիսի 3-

թյունյանի նկատմամբ, «թեպետ այդ դեպքերն ունեն կենցաղային դրդապատճառներ եւ ընտրությունների հետ առնչվում են այնքանով, որ կատարվել են մայիսի 30-ին»: Հարուցված երկու քրեական գործերի քննությունը կատարում է Երեւանի դատախազությունը, սակայն, ինչպես տեղեկացրին, երեկ առա-

ցի», նշեցին նրանք:

ՀՀ գլխավոր դատախազության պետական շահերի պաշտպանության վարչության պետ Գեւորգ Դանիելյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ դատախազության տեղական կառույցները նույնպես ընտրությունների օրինախախտումների մասին օպերատիվ տեղեկացնելու հրա-

Օրինախախտումների ստուգումների հիմքում մամուլի հրապարակումներն են

Դատախազությունը օգնելու կոչ է անում լրագրողներին

ին ՀՀ գլխավոր դատախազությունում հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտնեցին դատախազության երկու պաշտոնյաներ: Նրանք վստահեցրին, որ դատախազությունը հավասարապես ստուգում է բոլոր իրավախախտումները եւ քաղաքացիական, եւ քրեական, եւ վարչական բնույթի:

Արդեն տեղեկացվել է ՀՀ գլխավոր դատախազության հարուցած 7 քրեական գործերի մասին, որոնց մեծ մասը կատարվել է Երեւան քաղաքում, ապա Գյումրիում եւ Արմավիրում: Կան կալանավորված անձինք, որոնցից մեկը կապված է Արմավիրի մարզում պատգամավորության թեկնածու Հովհաննես Պետրոսյանի նկատմամբ ավազակային հարձակում կատարելու փաստի հետ: Երեք հոգի՝ պատգամավորության թեկնածու Բագրատ Քեռյանի վրա կատարած ավազակային հարձակման հարցով: 15-16 դեպքերով քրեական նյութերի նախապատրաստումը շարունակվում է, երեք գործերով քրեական գործի հարուցումը մերժվել է չհիմնավորվածության պատճառով: Դատախազություն են հրավիրվում իրավախախտումների վերաբերյալ առանց փաստական նշումների հայտարարություն կատարած անձինք: Նմանաբնույթ հայտարարության համար ՀՀ գլխավոր դատախազի մոտ է հրավիրվել Պ. Հայրիկյանը, կհրավիրվի նաեւ «Օրինաց երկիր» կուսակցության նախագահ Արթուր Բաղդասարյանն իր «ոչ թե 7, այլ 70 քրեական գործ պետք է հարուցվեր» արտահայտությունը պարզաբանելու նպատակով:

Դատախազության ներկայացուցիչների հավաստմամբ, քրեական գործեր են հարուցվել նաեւ թիվ 17 ընտրատարածքում պատգամավորության թեկնածու Նանե Հարու-

վոտյա տվյալներով, Նանե Հարությունյանը դեռեւս հարցաքննության չէր ներկայացել:

Վերադառնալով հանրապետությունում զանգվածային բնույթ կրող ընտրացուցակների խախտումներին, դատախազության պաշտոնյաները հայտնեցին, որ այդ մասով զանգվածային ստուգումներ չեն կարող կատարել, քանի որ միտումնավորության վերաբերյալ փաստարկներ չունեն: Սակայն, Աջափնյակի առաջին ատյանի դատարանը մի հայցադիմումի հիման վրա ստուգումներ է կատարել եւ պարզել, որ նախնական տվյալներով, քրեաիրավական արարքներին բնորոշ հատկանիշներ կան եւ նյութերը դատախազություն ուղարկելու որոշում է կայացրել: Ընտրացուցակների հետ կապված ստուգումներ է կատարում նաեւ ՀՀ նախագահի վերահսկողական ծառայությունը: «Բացառված չէ, որ նրանց ներկայացրած տվյալների հիման վրա դատախազությունը քրեական գործեր հարու-

հանգ ունեին: Դատախազությունը 20 իրավախախտումների վերաբերյալ ստուգումներ է կատարել նրանց հաղորդած տեղեկատվության հիման վրա: Բացի այդ, ԱՐ հեռուստաընկերության մայիսի 29-ին կատարած քարոզչության համար վարչական պատասխանատվության պահանջով դիմել են Կենտրոնի առաջին ատյանի դատարան եւ, պատկերացնում եք, պարզել են, որ օրենքից անտեղյակ լինելով են կատարել: Պրն Դանիելյանը եւ դատախազության նախաքննության ու հետաքննության օրինականության պահպանման նկատմամբ հսկողություն իրականացնող վարչության պետ Սամվել Սանուկյանը տեղեկացրին, որ քննություն կատարելու հետ կապված դժվարություններ ունեն՝ տուժողները սկսել են հրաժարվել տեղի ունեցածից: Լրագրողներին կոչ արեցին իրենց օգնել հիմնավորված փաստարկներով ու կոնկրետ անուններով:

ՍԱՄՈ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նարինե Մկրտչյանը ՀՀ նախագահին կոչ է անում անվավեր ճանաչել ընտրությունների արդյունքները

1999 թ. մայիսի 30-ի ԱԺ-ի ընտրությունները Հայաստանի համար ունեին վճռորոշ նշանակություն եւ կարող էին դրական տեղաշարժերի ու փոփոխությունների սկիզբ դառնալ: Ընտրասեղանին էին դրված կարեւորագույն արժեքներ. ազատ ընտրական համակարգի վերականգնումը, հասարակական հարաբերությունների առողջացումը, ժողովրդավարական ինստիտուտների կայացումը, անպատժելիության եւ անպատասխանատվության մթնոլորտի վերացումը, ազատականության հաստատումը, երկրի միջազգային վարկի վերականգնումը, ղարաբաղյան հիմնախնդրի վերջնական կարգավորումը եւ այլն: Այսպիսի նախաբան ուներ Երեւանի թիվ 12 ընտրատարածքում ԱԺ պատգամավորության թեկնածու **առաջադրված** լրագրող, Մամուլի ազգային ակումբի նախագահ Նարինե Մկրտչյանի երեկ կայացած ասուլիսը: Նա ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչներին ծանոթացրեց այն հայտարարությանը, որը մանրամասն ներկայացնում էր ընտրություններից առաջ եւ ընթացքում պատահած ակնհայտ բազմաթիվ օրինախախտումներ կապված ոչ միայն ընտրացուցակների, այլեւ զանգվածային բնույթ կրող ընտրակաշառքների հետ: Ընտրություններից երկու-երեք օր առաջ 0143/13 տեղամասի ընտրացուցակները համալրվել են մայրաքաղաքային գնդի զինվորների հաշվին եւ նմանատիպ շատ փաստեր, որոնք Նարինե Մկրտչյանին հիմք էին տալիս համոզվելու, որ թիվ 12 ընտրատեղամասում հիրավի կայացել են «թափանցիկ» ընտրություններ: «Իշխանությունների հայտցողական, անհեռատեսական, անվճռական վարքագծի հետեւանքով ձեւավորված «մայլի տղերի» խորհրդարանը դառնում է իրական սպառնալիք Հայաստանի ներքաղաքական կայունությանը: Սպառնալի չափերի է հասնում Հայաստան-Ղարաբաղ հակադրությունը», գրում է նա: Հայտարարության մեջ Ն. Մկրտչյանը մանրամասն ներկայացրել է առաջիկայում սպասվող լուրջ քաղաքական իրավիճակը, որն էլ ավելի է սրվելու: Նա կոչ է անում ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանին «անվավեր ճանաչել հոգեբանական ճնշումների, ընտրակաշառքների, ընտրախախտումների արդյունքում ձեւավորվող թաղային հեղինակությունների խորհրդարանը, որն աղետի կհասցնի Հայաստանը, հոկտեմբերի առաջին կեսին նշանակել հանրաքվե՝ սահմանադրական փոփոխություններ իրականացնելու համար, վերացնել պատգամավորական անձեռնմխելիությունը՝ կատարելով արմատական այլ փոփոխություններ, նոյեմբերի առաջին կեսին նշանակել նոր խորհրդարանական ընտրություններ, ՀՀ նախագահը պետք է ստանձնի հանրաքվեի եւ ընտրությունների օրինական, անխաբար անցկացման ողջ պատասխանատվությունը»: Բազմաթիվ հարցերին տրվեց մանրամասն պատասխան եւ ասուլիսը եզրափակվեց հետեւյալ եզրահանգմամբ՝ «հապաղումը կհանգեցնի աղետի՝ ժամանակի ու պատմության համար կործանարար հետեւանքով»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հայկոմկուսից մեծամասնականով երկու պատգամավոր

«Ազգի» նախորդ համարում տեղեկացրել էինք, որ Կոմկուսից մեծամասնական ընտրահամակարգով ընտրվել է մեկ պատգամավոր: Կուսակցության գրասենյակից տեղեկացրին, որ Լեոնիդ Հակոբյանից բացի, Շիրակի մարզի թիվ 63 ընտրատարածքում ընտրվել է ՀԿԿ անդամ Մարգպետունի Մարգարյանը: Կուսակցության համամասնական ցուցակում նա 25-րդն է:

Դեռեւս ստույգ չէ մի քանի ընտրատարածքների պատկերը, սակայն մեր թերթի նախորդ համարում «Միասնությանը» վերագրվող թվերն աճել են՝ հասնելով 27-ի, որից 6-ը բաժին է ընկնում ՀԺԿ-ին, մնացյալը՝ Հանրապետական կուսակցությանը:

Ս. Պ.

Երեւանի քաղաքապետը եւս իր ընտրելու իրավունքը պաշտպանել է դատարանի միջոցով

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանը նույնպես այն քաղաքացիների թվում է, ովքեր խորհրդարանական ընտրությունների օրը իրենց ընտրելու իրավունքը պաշտպանեցին դատարանի միջոցով: Ճիշտ է, ի տարբերություն մյուսների, քաղաքապետը, ըստ իր խոսքերի, հերթ չի կանգնել, այլ անմիջապես ստանալով համապատասխան տեղեկանքը Շենգավիթի համայնքի առաջին ատյանի դատարանում, մեկնել է ընտրական տեղամաս:

Ընտրացուցակներում միտումնավոր խախտումների մեղադրանքները, որ հնչում են համայնքների ղեկավարների հասցեին, Սուրեն Աբրահամյանը «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցում ժխտեց անմիջապես: «Ես չեմ ընդունում այդ անպատասխանատու մեղադրանքը: Պետք է արժանապատվություն ունենալ եւ ընդունել սեփական պարտությունը, այլ ոչ թե քավության նոխազներ փնտրել. դա լուրջ չէ», հայտարարեց նա:

Վարչապետի հրաժարականի դեպքում նրան փոխարինելու է Վազգեն Սարգսյա՞նը

Սկիզբը էջ 1

Միաժամանակ երկրի ղեկավարությանը մոտ կանգնած աղբյուրներից տեղեկանում ենք, որ հավանաբար վարչապետի պաշտոնին կնշանակվի Հայաստանի պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, քանի որ «Միասնություն» դաշինքը մեծամասնություն կկազմի նոր խորհրդարանում: Վարչապետի պաշտոնի մեկ այլ թեկնածու է նշվում նաեւ արտադրական ենթակառուցվածքների հարցերով նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանը: «Միասնություն» դաշինքի մյուս ղեկավար, խորհրդային տարիների Հայաստանի ղեկավար Կարեն Դեմիրճյանը թերեւս կզբաղեցնի Հայաստանի Ազգային ժողովի խոսնակի աթոռը: Այդ նույն աղբյուրները հաղորդում են, որ «Միասնություն» դաշինքի տնտեսական ծրագրերի ղեկավար Կարեն Աղոնցին կառաջարկվի ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի պաշտոնը:

Ճշտված տվյալների համաձայն, ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարարությունը կվերակազմավորվի՝ բաժանվելով երկու նախարարության: Ընդ որում, ազգային անվտանգության նախարարի պաշտոնում կնշանակվի ՆԳ եւ ԱԱ ներկա նախարար Սերժ Սարգսյանը, իսկ ներքին գործերի նախարար կնշանակվի կամ ռազմական ոստիկանության պետ Վովա Գասպարյանը, կամ Երեւանի քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանը:

Գյուղատնտեսության նախարարի պաշտոնում ամենայն հավանականությամբ կնշանակվի Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպան Գագիկ Շահբազյանը:

Վարչապետի պաշտոնանկությունից առաջինը կշահի նրա տիկինը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Երբ իմ ամուսինն այլեւս չաշխատի որպես վարչապետ, ապա առաջինը ես կլինեմ շահողը, քանի որ ավելի շատ ժամանակ կտրամադրի մեզ», հունիսի 3-ին Սպիտակում լրագրողներին ասաց ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանի տիկինը՝ Արմինե Դարբինյանը (նա ուղեկցում էր ամուսնուն ՀՀ նախագահի Սպիտակ կատարած այցի ընթացքում): Ապա ավելացրեց. «Այնքան ոլորտներ կան, որտեղ նա եւ ես կարող ենք մեր ուժերն ու գիտելիքներն օգտագործել»:

Հայաստանում Լիբանանի առաջին դեսպանը Երեւան կժամանի այսօր

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լիբանանի Հանրապետությունը Հայաստանում այսուհետեւ ներկայացված կլինի դեսպանի մակարդակով: Լիբանանի նոր նշանակված դեսպան Թոնի Բաղդադին Երեւան կժամանի հունիսի 4-ին:

Երեւանի «Զվարթնոց» օդանավակայանում պրն Բաղդադիին կդիմավորեն Հայաստանում Լիբանանի Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Սաադ Զախիան, Հայաստանում հավատարմագրված արաբական պետությունների դեսպանները, ինչպես նաեւ Հայաստանի լիբանանյան համայնքի ներկայացուցիչները: Երեւանում Թոնի Բաղդադին կհանդիպի ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանի հետ եւ նրան կհանձնի հավատարմագրերը, որոնք այնուհետեւ կհանձնվեն ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին:

Թոնի Բաղդադին Լիբանանի Հանրապետության առաջին դեսպանն է Հայաստանում այդ երկրի դեսպանատան բացման օրից ի վեր:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Ժողովրդից դուրս Հրանտ Բագրատյան չկա»

«Ազատություն» կուսակցության նախագահը, որպես Հրանտ Բագրատյան, մայիսի 30-ի խորհրդարանական ընտրությունների նկատմամբ վերաբերմունքն արտահայտում է այս տարիին հնարավոր ամենահզոր «սոցիալական առաջարկությամբ»՝ «անվավեր հաշվել» ընտրությունների արդյունքները կամ նշանակել ԱԺ արտահերթ ընտրություններ, քանզի կուսակցության տվյալներով ընտրություններին իրականում մասնակցել է ընտրողների... 25-28 տոկոսը միայն, մասնակիցների մեծ մասն էլ քվեարկել է միջին հաշվով երկու անգամ, իսկ հեռավոր բնակավայրերում «գործել է նաեւ ընտրությունները կեղծելու ավանդական մեթոդը լցնելը»: Ասել է թե՝ ձեւավորված Ազգային ժողովն ի սկզբանե «լեգիտիմ» չէ, եւ «մեկ-երկու ընդդիմադիր կուսակցությունների «ձգելը» 5 տոկոսի սահմանագիծը հատելու առումով» (նկատի է առնվում ԱԺՄ-ն) ընտրությունների արդյունքները «լեգիտիմացնելու» նպատակ է հետապնդում: (Հրանտ Բագրատյանը Հրանտ Բագրատյան չէր լինի, եթե անկրկնելի շեշտադրումներ չմտցներ ընտրությունների քաղաքական գնահատականներում. Լ. Պ.):

Երեկ այդ առթիվ կուսակցության գրասենյակում հրավիրված ասուլիսում լրագրողներին հրամցված հայտարարության մեջ արձանագրվում է «նախ եւ առաջ ընդդիմության ընտրազանգվածը ընտրություններից կտրականապես հեռացնելու ակնհայտ միտումը», իսկ «որոշ դեպքերում, ընդդիմության ներկայացուցիչների չնչին հաղթանակը» բացատրվում է ներիշխանական պայքարի նրբություններով: Ճիշտ է, ընտրացուցակներից դուրս են մնացել նաեւ իշխանամետ թեկնածուների եւ կուսակցությունների ընտրողներ, սակայն ինքնակառավարման տեղական մարմինների միջոցով ցուցակները «ծեծվել են» իշխանահաճո ձայներն ապահովագրելու հստակ տրամաբանությամբ, ասվում է հայտարարության մեջ: Ընտրությունները կրկնելու հզոր առաջարկին զուգահեռ ՀՀ դատախազությանը «պարտավորեցվում է» քրեական գործեր հարուցել եւ «հետաքննել քաղաքապետարանների կողմից ընտրացուցակների «դինամիկան» ապրիլ-մայիս ամիսների ընթացքում», լրջորեն քննության առնել «Հայաստանով մեկ ստեղծված վախի մթնոլորտը» եւ պատասխանատվության կանչել «ժողովրդին վախեցնելու մասնագետներին»:

Սա ամենեւին չի նշանակում, թե Բագրատյանը վիճարկում է «Ազատություն» կուսակցության հինգ տոկոսը չանցնելու պարագան. Նախկին վարչապետն իրատես է եւ ընդունում է, որ մեծամասնական ընտրակարգով էլ մանդատներ չի կորցել: Սակայն վստահ է, որ ամեն մարզից 2-3-4 հազար «Ազատության» քվեներ «դուրս են շպրտվել» հաշվառումից՝ կուսակցությանը «հենց այնպես» առնվազն 12 հազար քվեների կորուստ պատճառելով (ԿԸՀ նախնական տվյալներով «Ազատության» ստացած ձայների թիվը չի գերազանցում 10 հազարի սահմանագիծը): 22 հազար քվեն «վերք չի բուժում», այնուհանդերձ, Հրանտ Բագրատյանը վրդովված է, որ իր հաշվին լավություն են անում ուրիշներին: Էականը, սակայն, այն «այլանդակությունն է», որ նախօրոք ծրագրվել ու իրականացվել է ընտրությունների օրը:

Խորհրդարանում քաղաքային հեղինակությունների ծանրակշիռ ներկայությունից առավել Բագրատյանին անհանգստացնում է շատ ավելի «տրագիկ» մի երեւույթ. Հայաստանը գնում է բռնապետության ճանապարհով: Նախկին վարչապետն այս պահը բեկիչ միտքը կրկնեց մի քանի անգամ տարբեր շեշտադրումներով ու երանգներով, «միանշանակ» հավաստելով, որ քաղաքային հեղինակությունների վրա հենվելը «ցանկացած» տոտալիտար պետության ձեւն է», եւ վկայակոչեց Խորհրդային Միության օրինակը, ուր, նրա համոզմամբ, ծնվել է «գողական աշխարհ» հասկացողությունը:

Եվրախորհրդի դիտորդների զուսպ գնահատականին անդրադառնալով, Բագրատյանը կարծիք հայտնեց, թե այդ գնահատականն ընդամենը քաղաքական ենթատեքստ ունի: Մի քիչ գովում են, մի քիչ փչիկ-փչիկ անում, բայց եթե Ղարաբաղի խնդիրը պահանջի, մեկ-երկու ամիս հետո կհայտարարեն, որ աշխարհի ամենաայլանդակ ընտրություններն էին, փիլիսոփայորեն նկատեց նա: Նախկին վարչապետը չհամաձայնեց, թե ժողովուրդն արժանի է իր ստացած խորհրդարանին. «Ես չէի գնա ժողովրդին քննադատելու ճանապարհով. եթե այդ ճանապարհով գնանք, կսկսենք իրենցս մեջ ատել, իսկ դա ճանապարհ է դեպի ոչ մի տեղ: Կարելի է արձանագրել, որ ժողովուրդը պարտվեց, բայց ինչո՞ւ այդպես բնութագրել. ժողովրդից դուրս մենք գոյություն չունենք, Բագրատյան գոյություն չունի, ժողովրդին քննադատելով, ի՞նչ կստանանք»:

Եթե Հրանտ Բագրատյանը չափազանց դժգոհ է ընտրությունների արդյունքներից եւ լոյալ ժողովրդի նկատմամբ, ապա լրատվամիջոցների աշխատանքով ուղղակի բավարարված է, քանզի բոլորը գրեթե առանց բացառության, «անկախ քաղաքական հայացքներից ու նախասիրություններից, բարձր մակարդակի վրա գտնվեցին քաղաքական ուժերին ներկայանալու հնարավորություն ընձեռելով»: Մի բան, որ դժվար է ասել Բագրատյանի վարչապետության օրոք անցկացված զույգ ընտրությունների ընթացքում հատկապես պետական լրատվամիջոցների գործունեության մասին, չնայած այդ ընտրություններից հետո Բագրատյանը հանրությանը Հայաստանին սպառնացող ամբողջատիրության վտանգից զերծ պահելու ցանկություն չդրսեւորեց:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Արտաշատի ջրատարն այնուամենայնիվ բացվեց

Սկիզբը էջ 1

«Ոռոգման համակարգը փլուզումից փրկելը դժվար, բայց լուծելի խնդիր է»

Նախ՝ արարողակարգի պաշտոնական մասում, երբ դեռ հայտնի չէր, որ ՀԲ նախագահն ու վարչապետը (ի դեպ՝ ՀԲ նախագահը մինչ այդ պահի այցելեր Սպիտակ, ապա ուղղաթիռով՝ Արտաշատ) չեն գալու, գյուղնախարարը, մանրամասն, իրեն հատուկ թվաբանական փաստերով, լրագրողներին ներկայացրեց ՀՀ ոռոգման համակարգի վերականգնման ծրագիրն ու նրա կարեւորությունը: Փաստորեն, ծրագրի իրագործումը սկսվել է 1994 թվականից, նպատակն է՝ ՀՀ ոռոգման համակարգի փլուզման կանխումը, հանրապետության ոռոգելի հողատարածքների ջրամատակարարման ապահովումը, նախարարի հանրամատչելի բնութագրմամբ՝ առաջին, երկրորդ եւ երրորդ կարգի առուների վերանորոգումը: Ծրագրի սկզբնական շրջանում միջոցների գերածախս է եղել, այսօրվա դրությամբ, սակայն, ծրագրից տնտեսվել է մոտ 5,5 մլն դոլար, որով հնարավոր է եղել իրականացնել եւս 52 ներքին ջրային ցանցի օբյեկտների վերանորոգում, 77 խորքային հորերի փորում եւ այլն:

Նախարարի հավաստմամբ, վերոհիշյալ աշխատանքները թույլ կտան իջեցնել ջրի կորուստները մինչեւ 30 տոկոսի (կողքից գյուղացիները, որոնց Վ. Մովսիսյանը բարեկամաբար իր «ընկերներ» անվանեց, ուղղեցին՝ 40 տոկոս): Նախարարը տեղեկացրեց, որ ընդհանուր առմամբ այսօր ՀՀ ոռոգման համակարգը անմխիթար վիճակում է: Կորուստները ողջ համակարգում կազմում են մինչեւ 45 տոկոս, հանրապետության ջրի միայն 1 մլրդ խորանարդ մետրն է մնում Հայաստանում, մոտ 5 մլրդը արտահոսում է հարեւան հանրապետություններ: Հետեւաբար, ամբողջ համակարգում կարեւորվում է ջրամբարների վերանորոգումը: Այդ նպատակով մշակվել է եւս մի ծրագիր, որով նախատեսված է վերանորոգել 20 ջրամբարներ: Պրն Մովսիսյանը ավելացրեց, որ ծրագրի արժեքի՝ 30,4 մլն-ից 26,7 մլն-ը պատրաստվել է վճարել ՀԲ-ն, մնացած մասը ֆինանսավորելու է ՀՀ կառավարությունը: Ընդհանրապես, գյուղնախարարության հաշվարկներով ՀՀ ամբողջ ոռոգման համակարգը նորմալ վիճակի բերելու համար կպահանջվի եւս 90-100 մլն դոլար, որը եւս կառավարությունը պատրաստ է վարկի տեսքով վերցնել ՀԲ-ից: «Իսկ ո՞ր երկրում նման աշխատանքների համար միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունները չեն վարկավորում» ասաց Վ. Մովսիսյանը ի պատասխան մեր հարցի, մանավանդ որ այդ վարկերը Հայաստանին տրվում են «ամենաարտոնյալ պատուհանից»՝ 35 տարով, չնչին տոկոսադրույքով: «Պատրա՞ստ եք համալրելու ՀՀ նոր կառավարության կազմը», հարցրեցին միանգամից մի քանի լրագրողներ՝ կտրուկ շրջադարձ կատարելով գյուղատնտեսությունից քաղաքականություն: «Ես միշտ ասել եմ, որ արհեստավարժ չեմ, այլ փորձված մարդ: Կուզենան օգտագործել, թող օգտագործեն», պատրաստակամորեն ասաց պրն Մովսիսյանը:

«Ես արտաշատցիներին լավ եմ ճանաչում»

Գյուղնախարարին լրագրողների հարցերից հետո սպասում էր նախահարձակ գյուղացիների հարցերի տարափը, ինչի պատճառով պետք է խոստովանել, պրն Մովսիսյանը պատվով դուրս եկավ: Հարցերը բազմազան էին, երբեմն էլ՝ տարիներով կուտակված, որոնց պատասխաններին արտաշատցիները թերեւս շատ էին սպասել, ինչպես իրենց ջրատարի գործարկմանը: Գյուղացիներին հետաքրքրում էին նախարարի պատասխաններն ու նաեւ երաշխիքները, ինչպես հողի, ջրի վարձերի թանկության, թունաքիմիկատների դեֆիցիտի, բերքի իրացման շուկայի, կառավարության օժանդակությունների եւ էլի շատ խնդիրների վերաբերյալ: Նախարարը յուրաքանչյուր հարցի պատասխանում էր փաստերով, թվերով ու նաեւ՝ հումորով: «Ես արտաշատցիներին լավ գիտեմ, ձեզ չե՞ն ասում՝ խորովածի ծուխը «զակուսողներ»», իսկ կոնկրետ Վերին Արտաշատ գյուղացիների մասին հիշեց, որ առաջինն այս գյուղում են «Սերուդես» գտել: Դա «կոլխոզի» ժամանակ էր, ինչ վերաբերում է այսօրվան, գյուղացիները խոստովանեցին, որ հնարավորություններ չունեն եւ կառավարության օժանդակությունն են ակնկալում: Մասնավորապես, նրանց հետաքրքրում էր, թե խաղողի ի՞նչ տեսակներ աճեցնեն եւ ի՞նչ երաշխիքներ կան, որ դրանք հնարավոր կլինի մթերել վերամշակող ձեռնարկություններում, ինչը հնարավոր չի եղել նախորդ տարիներին: Գյուղնախարարն անձամբ հավաստիացրեց, որ ոչ մի կիլոգրամ միրգ այգում չի մնա եւ գումարներն էլ՝ ժամանակին կվճարվեն: Իսկ մի քանի մետր այն կողմ, գյուղացիների մյուս խմբի հետ զրուցելիս, գյուղնախարարին լրացրեց Դ. Զաքարյանը՝ «Լինսի» հիմնադրամից արդեն 4 մլն է տրամադրվել վերամշակող ձեռնարկություններին՝ մթերումների դիմաց վճարելու համար:

Ջ. Վուլֆենսոնին սպասելու ժամանակահատվածում փաստորեն շահեցին գյուղաբնակները, որոնք երեք ժամից ավել հնարավորություն ունեցան մոտիկից, մտերմորեն, «Չիբուխ» ծխելով «տնավարի զրուցել» երկու նախարարների ու իրենց մարզպետի հետ: Եվ երբ հերթը հասավ հողի վարձերի թանկությանն ու դրանց զիջմանը, գյուղնախարարը մտերմաբար կատակեց. «ՀԲ նախագահը 15 րոպեով էր գալու, ես յոթ ժամ այստեղ եմ, հլա հաշվեք, թե ինչքան եք դուք ինձ պարտք»:

Այնուամենայնիվ, մկրատը գտնվեց, ժապավենը կտրվեց, ու ջրատարը բացվեց

Եվ մինչ նախարարները մանրամասն, ծխախոտ փոխանակելով զրուցում էին գյուղացիների հետ, նվագողներն ու պարողներն էլ մի քանի անգամ փորձել էին տոնական շունչ հաղորդել սպասելուց հոգնած բազմությանը, վերջապես տեղեկացվեց, որ Ջ. Վուլֆենսոնն ու նրան ուղեկցող շքախումբը չեն ժամանելու, Վ. Մովսիսյանն առաջարկեց. «Չկա, չկա, Դավիթ ջան, գնանք մենք կտրենք ժապավենը»: Սակայն, պարզվեց, որ հոգնած գյուղացիները կորցրել էին մկրատը: Մոտ 10 րոպե նախարարները համբերությամբ սպասեցին, մինչեւ ազգային տարազով աղջիկը սկուտեղի վրա մատուցեց ժապավենով զարդարված մկրատը: Ժապավենը կտրվեց ու վարարուն, պղտոր ջուրը հոսեց դեպի Վերին Արտաշատի այգիները: «Փառք Աստված», ասացին գյուղացիները, ու ամեն մեկը գնաց իր բանուգործին:

Հ. Գ. Տեղեկացնենք միայն, որ ջրատարի կողքին նախօրոք կանգնեցվել էր մի շեն քար՝ ի հավաստումն այն բանի, որ ՀԲ նախագահ Ջ. Վուլֆենսոնն անձամբ է բացել ջրատարը, բայց քանի որ կյանքը լի է անակնկալներով, քարը կանգնեցնողները թերեւս ստիպված կլինեն փորագրել մի նոր մակագրություն:

ԼՂՀ

Հաստատվեց «Ձմեռ» ծրագիրը

ԼՂՀ կառավարության հերթական նիստում հաստատվեց հանրակրթական դպրոցների վերակառուցման ծրագիրը: Նպատակն էր կրթության ոլորտում իրականացվող բարեփոխումների գործընթացի համար ապահովել համապատասխան պայմաններ: Նշվեց, որ համանման ծրագրեր պետք է ներկայացնեն նաեւ մյուս ոլորտների համար պատասխանատու մարմինները, իսկ դրանց իրագործմանն անհրաժեշտ է վերաբերվել ամենայն պատասխանատվությամբ: Նույն նիստում «1999-2000 թթ. ձմռան նախապատրաստական աշխատանքների մասին» որոշմամբ հաստատվեց նաեւ «Ձմեռ. 1999-2000» ծրագիրը: Դրա իրականացման պատասխանատվությունը դրվեց ԼՂՀ համապատասխան նախարարությունների եւ գերատեսչությունների, ինչպես նաեւ շրջանային համայնքների ու Ստեփանակերտի քաղաքապետարանի ղեկավարների վրա, որոնց հանձնարարվեց մինչեւ հոկտեմբերի 25-ը կատարած աշխատանքների մասին հաշվետվություն ներկայացնել կառավարությանը:

Հաշվի առնելով ձեռնարկության ֆինանսական ծանր վիճակը, նիստում որոշվեց հարկային արտոնություն տալ Ստեփանակերտի «Էլեկտրացանց» պետական փակ բաժնետիրական ընկերությանը:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Համաշխարհային բանկի նախագահը՝ Սպիտակի պատվավոր քաղաքացի

ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանի ուղեկցությամբ Լոռու մարզ էր ժամանել Համաշխարհային բանկի նախագահ Ջեյմս Վուլֆենսոնը տիկնոջ՝ Էլեյն Վուլֆենսոնի հետ: Պատվիրակության կազմում էին նաեւ ՀԲ-ի պատասխանատու անձինք, կառավարության անդամներ, ՀԲ-ի գործադիր տնօրեն Փիթեր Ափելը, ՀԲ տարածաշրջանային ներկայացուցիչ Ջուդի Օ'Կոնորը, նախարարներ Գագիկ Մարտիրոսյանը եւ Ֆելիքս Փիրումյանը: Հյուրերին դիմավորեցին Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, Սպիտակի քաղաքապետ Սուրեն Ավետիսյանը: Պատվիրակությունը ծաղկեպսակ դրեց երկրաշարժի զոհերի խաչքար-հուշարձանին, այնուհետեւ Ջ. Վուլֆենսոնը եւ վարչապետ Ա. Դարբինյանն այցելեցին սեյսմակայուն բնակելի շենք, ծանոթացան շինարարների կատարած աշխատանքին: Սպիտակի թիվ 1 դպրոցում, որը կառուցվել է սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի միջոցներով, պրն Վուլֆենսոնը զրուցեց ուսուցիչների եւ աշակերտների հետ, դպրոցականներին նվիրեց Թումանյանի հեքիաթների պատկերազարդ գրքեր եւ ծանոթացավ ուսուցման պայմաններին:

Սպիտակի քաղաքային զբոսայգում տեղի ունեցավ փոքրիկ համերգ պատանի երաժիշտների կատարմամբ: Ապա Սպիտակի քաղաքապետ Ս. Ավետիսյանը հրապարակեց Ջ. Վուլֆենսոնին Սպիտակի պատվավոր քաղաքացու կոչում շնորհելու ավագանու որոշումը: Պրն Վուլֆենսոնը հավաստիացրեց, որ ամեն բան կանի, որպեսզի վերջնականապես վերացվեն աղետի հետեւանքները: Իսկ վարչապետ Ա. Դարբինյանը բարձր գնահատեց մեր երկրի եւ Համաշխարհային բանկի համագործակցությունը:

Մ. Մ.
«Լոռեմեդ»

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղի հարց

Սկիզբը նախորդ համարում

Լիսաբոն

ՎԱՖԱ ԳՈՒԼՈՒԶԱԴԵ

Այսօր ես հիշում եմ, թե Լիսաբոնից առաջ որքան հաճախակի էին դարձել տարբեր երկրների էմիսարների այցերը Բաքու, որոնց ուղերձների եւ հանձնարարականների ողջ իմաստը մի բանի էր հանգում. Լիսաբոնում Ադրբեջանն իրեն խաղաղ պետք է դրսեւորի: Այդ ուղերձները նաեւ սպառնալիք էին պարունակում: Մեզ ուղղակիորեն ակնարկում էին, որ Ադրբեջանը կարող է քաղաքական մեկուսացման մեջ հայտնվել, ինչն էլ ավելի կխորաց-

կումից Ալիեւը վետո դրեց ԵԱՀԿ վերջնական փաստաթղթի վրա՝ այդպիսով փաստորեն մարտահրավեր նետելով այդ կազմակերպությանն ու նրանց, ովքեր այնտեղ ներկայացված էին: Իրականում դա բացահայտ խռովություն էր, ինչը սպառնում էր խափանել ողջ գագաթաժողովի անցկացումն ու լուրջ հարված հասցնել ԵԱՀԿ-ի վարկանիշին:

Երկար բանակցություններից հետո դրան հաջորդեց ԵԱՀԿ-ի այդքան երկար սպասված զիջումը: Որպես արդյունք Մինսկի խմբի մշակած երեք սկզբունքներն առանց Հայաստանի համաձայնության մտցվեցին պետությունների ղեկավարների ն-

չդնեինք: Մենք նախքան Լիսաբոնն էինք պարտվել, դա Հայաստանի բացահայտ անմիտ, ոչ պրոֆեսիոնալ կամ միտումնավոր քաղաքականության արդյունքն էր:

Մեր տեղեկանքը

...Ես վստահ եմ, որ լիսաբոնյան գագաթաժողովում որեւէ անակնկալ տեղի չի ունենա: Հարկ եմ համարում տեղեկացնել, որ գագաթաժողովի նախօրյակին տեղի են ունեցել նախապատրաստական փուլի աշխատանքներ՝ ավագ պաշտոնյաների եւ փորձագետների մակարդակով... Նախապատրաստական փուլում Ադրբեջանը ներկայացրել է մի կոպիտ նախագիծ, ըստ որի հակամարտության

հատկություններն ունի: Նախքան Լիսաբոնը Հայաստանը հույսեր էր փայփայում օրինականացնելու Լեռնային Ղարաբաղի հանդեպ իր իրավունքները եւ օգտագործելով Ռուսաստանում, Միացյալ Նահանգներում ու այլ երկրներում ունեցած իր լոբբին, հասնել վերջինիս անկախությանը: Լիսաբոնից հետո այդ հույսերը թաղվեցին: Լիսաբոնում ընդունված երեք սկզբունքները դարձան հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման իրավական հիմքը, եւ Հայաստանի համար պարզ դարձավ, որ հակամարտությունը պետք է կարգավորվի առանց Ադրբեջանի տարածքային

հակամարտությունն ի վերջո պատմության գիրկն է անցնելու, մնալու է միայն արեւմտյան կապիտալը, որ այժմ տարածաշրջան է ներխուժում: Դե, իսկ Հայաստանն ու Ադրբեջանը նման պայմաններում պարտավոր են մշտական համագործակցության մեջ լինել: Հայաստանին հոյակապ հեռանկար է սպասում, եթե, իհարկե, տարածաշրջանում շուտով խաղաղություն հաստատվի: Խոսքս ադրբեջանական նավթի մասին է: Եթե դուք այն ստանաք, եւ անկախ կլինեք, եւ կունենաք ձեր տնտեսական լծակները...

«Առավոտ», 29.10.96
ԱՐԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Մոսկվա

ՀԵՏԱՀԱՅԱՑ

Երեք սկզբունք, երեք մոտեցում

Կարծիքներ առանց մեկնաբանության

նի մեր տեղից էլ ծանր կացությունը: Մեզ առաջարկում էին գնալ զիջումների, չսրել տարածքային ամբողջականության խնդիրը, Հայաստանի հետ հանդես գալ հակամարտության շուտափույթ կարգավորմանն ուղղված մեր բարի կամքի մասին համատեղ հայտարարությամբ: Իրենց դիրքորոշումը նրանք բացատրում էին նրանով, որ Հայաստանն ունենալով վետոյի իրավունք՝ ամեն դեպքում չի համաձայնի այն ձեւակերպումներին, որոնց մենք ուզում ենք հասնել, այսինքն՝ Հայաստանը չի ճանաչի Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունն ու Լեռնային Ղարաբաղն իբրեւ Ադրբեջանին պատկանող տարածք:

Միեւնույն ժամանակ մենք Լիսաբոն ուղեւորվեցինք միանգամայն դատարկ ձեռքերով՝ առանց հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ որեւէ համաձայնեցված փաստաթուղթ կամ որեւէ դրական արդյունքի հասնելու հույս ունենալու... Մենք ավելի մեծ հիասթափություն ապրեցինք, երբ ծանոթացանք Հռչակագրի նախագծին: Այն կետեր էր ներառում Վրաստանի, Մոլդովայի ինքնիշխանության եւ տարածքային ամբողջականության վերաբերյալ, վերաբերմունք էր դրսեւորվում Բոսնիական հակամարտությանը, Հարավսլավիայում տիրող իրավիճակին եւ այլն: Եվ ոչ մի խոսք մեր ցավոտ խնդիրների մասին:

Ստացվում էր այնպես, որ Հայաստանի կամակորության պատճառով ԵԱՀԿ գագաթաժողովին համաշխարհային հանրությունն իր փաստաթղթերում չէր կարող ճանաչել Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը, էլ չենք խոսում Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանի անբաժանելի մաս ճանաչելու եւ հակամարտության կարգավորման արդարացի սկզբունքների հաստատման մասին:

Հանուն ճշմարտության պետք է ասել, որ մի շարք պետությունների ղեկավարներ փորձում էին համոզել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին համաձայնել վերոհիշյալ դրույթները Հռչակագրի նախագծի մեջ ներառելուն: ԵԱՀԿ ղեկավարության խորհրդով նույնը փորձեցինք անել նաեւ մենք՝ հանդիպելով Տեր-Պետրոսյանի հետ: Նա ամեն կերպ խուսանավում էր դրանից եւ վստահեցնում մեզ, որ եթե ինքն ընդունի մեր առաջարկը, ճանապարհը ետ՝ դեպի Հայաստան, իր համար ընդմիշտ կփակվի:

Այդ ծանր իրավիճակում մեր նախագահին հաջողվեց այնպիսի ռազմավարություն ու մարտավարություն որդեգրել, որը հաղթանակ պիտի ապահովեր եւ որ ոչ ոք դրան չէր սպասում: Օգտվելով իր վետոյի իրա-

նարկման մեջ: Սկզբում Հայաստանը միանգամայն հանգիստ էր: Տեր-Պետրոսյանը վետո դրեց այն պարբերության վրա, որն այն երեք սկզբունքներն էր ներառում, եւ վստահ էր, որ դրանք ցանկացած դեպքում չէին անցնի: Եվ եթե Ալիեւն ի պատասխան վետո դներ ամբողջ փաստաթղթի վրա, կնշանակեր, որ գագաթաժողովի խափանման ողջ պատասխանատվությունը կընկնի Ադրբեջանի վրա: Սակայն ԵԱՀԿ գործող նախագահողի կողմից այդ երեք սկզբունքների օրակարգ մտցնելու փաստը Հայաստանին ծանր կացության մեջ դրեց: Գագաթաժողովը հրապարակավ պահանջեց Տեր-Պետրոսյանից հանել վետոն: Երբ նա հրաժարվեց, հաջորդեց Հեյդար Ալիեւի հրաժարականը՝ հանել վետոն ամբողջ փաստաթղթից: Դրանից հետո որոշում ընդունվեց երեք սկզբունքները ԵԱՀԿ-ի փաստաթղթերի մեջ մտցնել ԵԱՀԿ 53 պետությունների անունից՝ առանց Հայաստանի կարծիքը հաշվի առնելու:

Ալիեւը հանեց իր վետոն միայն այն ժամանակ, երբ բոլոր երկրները կողմ քվեարկեցին նշված սկզբունքներին, եւ գագաթաժողովը հաստատեց դրանք: Խաղաղության գործի հաղթանակը Լիսաբոնում մեր նախագահ Հեյդար Ալիեւի իսկական արժանիքն է Կովկասի բոլոր ժողովուրդների եւ առաջին հերթին ագրեսիայի զոհ դարձած Ադրբեջանի ժողովրդի առջեւ:

Մեր տեղեկանքը

«Դա անձի պաշտամունքի եւ նախագահի գովերգության հերթական դրսեւորում էր: Հետաքրքիր է, որքա՞ն ժամանակ է Ադրբեջանը փայլելու ֆենոմենի ու անձի պաշտամունքի ճանապարհով»:

«Ազադլիգ», դեկտեմբեր, 1996

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Իրականում, ի հեճուկս Վաֆա Գուլուզադեի պնդումների, Լիսաբոնից առաջ մենք դիվանագիտական հաղթանակ չունեինք, մերը միայն պարտություն էր, պարտության էինք գնում: Լիսաբոնից առաջ՝ դեռ սեպտեմբերին, ես զգուշացրել եմ պարոնայք Տեր-Պետրոսյանին ու Լիպարիտյանին, որ դեկտեմբերին միջանկյալ որոշում է ընդունվելու: Ես նշեցի անգամ, որ տեղեկությունները շատ հիմնավոր են, եւ եթե ես ունեի նման տեղեկություններ, զարմանալ կարելի էր, թե ինչպե՞ս չունեին նրանք: Մենք նախազգուշացնում էինք, որ Լիսաբոնին պետք է նախապատրաստվել շատ ավելի վաղ, գոնե մեկ երկիր, լինի Կիպրոսը, Ռուսաստանը, Բուլղարիան, թե մեկ ուրիշը, պետք է համաձայներ Հայաստանի դիրքորոշման հետ: Որպեսզի միայնակ վետո

քաղաքական կարգավորման հիմքում պետք է դրվեն Ադրբեջանի ինքնիշխանության, տարածքային ամբողջականության, սահմանների անձեռնմխելիության եւ Լեռնային Ղարաբաղին լայն ինքնավարության ու անվտանգության երաշխիքներ շնորհելու սկզբունքները: Նախագիծն ըստ էության մերժվեց, քանի որ մեր դիվանագիտությանը հաջողվեց ապացուցել լիսաբոնյան գագաթաժողովում որեւէ միակողմանի լուծման պարտադրման աննպատակահարմարությունը, քանի որ դրանով միջազգային հանրությունը ոչ թե կնպաստեր, այլ ընդհակառակը կվտանգեր խաղաղության գործընթացի հեռանկարները:

Ճիշտ է, ցանկալի կլիներ, իհարկե, որ Ադրբեջանը Լիսաբոնում հրաժարվեր իր կարծր դիրքորոշումից եւ շարունակեր մեզ հետ որեւէ միջանկյալ եւ փոխզիջումային հայտարարության մշակումը, որը կդիտվեր որպես մի նոր քայլ դեպի փոխըմբռնում եւ գործընթացի ապագա հեռանկարի ապահովում: Բանավեճն ու առճակատումը միայն ու միայն կարող են ի դերեւ հանել այդ հեռանկարը: ...Ուզում եմ ձեզ եւս մեկ անգամ հավաստիացնել, որ Լիսաբոնում ամեն ինչ բարեհաջող կընթանա, եւ Ղարաբաղի հարցի որեւէ միակողմանի լուծում մեզ չի պարտադրվի:

ԼԵՎՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Հատված նրա ելույթից ԱԺ-ում
28.11.96

Չնայած մեր փաստացի պարտությանը Լիսաբոնում՝ հայտնի երեք սկզբունքներն այդպես էլ չմտան փաստաթղթի մեջ, դրանք ընդամենը տեղ գտան ԵԱՀԿ գործող նախագահողի հայտարարության մեջ: Բայց դա պարտություն էր այն իմաստով, որ Հայաստանից բացի բոլոր երկրները հավանություն տվեցին այդ կետերին, ինչը նշանակում էր, որ դա նրանց դիրքորոշումն էր:

Մեր տեղեկանքը

...Ի վերջո իր առաջարկը ներկայացրեց ԱՄՆ-ի պատվիրակության ղեկավար Սեմ Բրաունը: Նա ասաց, թե նպատակահարմար կլինի այս պարագրաֆը հրապարակել իբրեւ ԵԱՀԿ-ի նախագահի հայտարարություն, այլ ոչ թե փաստաթղթի մի մաս: Այդ տարբերակն էլ, ի վերջո, ընդունվեց:

ՓԱՍՏ, 04.12.96

Լիսաբոնից հետո

ՎԱՖԱ ԳՈՒԼՈՒԶԱԴԵ

Մինչեւ լիսաբոնյան վեհաժողովը գոյություն չուներ հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման միջազգայնորեն ընդունված որեւէ իրավական հիմք: ԵԱՀԿ-ի եւ ՄԱԿ-ի կանոնադրության ընդհանուր սկզբունքները չէին գործում, քանի որ դրանք մերժվում էին՝ պատճառաբանելով, թե յուրաքանչյուր հակամարտություն իր առանձնա-

ամբողջականությունը խախտելու: Լեռնային Ղարաբաղը կարող է Ադրբեջանի կազմում ստանալ լայն ինքնավարության կարգավիճակ եւ դրան հասնելու գործընթացը պետք է ընթանա խաղաղ, բանակցային ճանապարհով:

Առ այսօր Հայաստանն ապարդյուն բողոքում է արդեն իսկ իրականություն դարձած փաստի դեմ: Այդ իսկ պատճառով էլ լիսաբոնյան վեհաժողովից ի վեր բանակցությունները փակուղի մտան, Ղարաբաղի անկախությանը հասնելու եւ պատերազմից հաղթող դուրս գալու Հայաստանի երազանքն անիրականանալի դարձավ: Հենց այդ իսկ պատճառով էլ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, հիանալի կրթված ու լուրջ քաղաքական գործիչ լինելով հանդերձ, կարողացավ գիտակցել տեղի ունեցածի բուն իմաստը եւ քայլ կատարել դեպի խաղաղությունը, ինչն, իհարկե, նրա վրա շատ թանկ նստեց:

Մեր տեղեկանքը

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ. «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի» կազմկոմիտեի ղեկավար

Լիսաբոնից առաջ մենք նախազգուշացնում էինք, որ այս օրն ենք ընկնելու: Գնացին, վերադարձան, իրենց հերոս ձեւացնելով, հիմա էլ այնտեղ ստանձնած անձնական (ընդգծումը՝ Ա. Մ.) պարտավորությունները փորձում են ժողովրդի վզին փաթաթել... Աշխարհում չկա որեւէ այլ գլխավոր հրամանատար, որ մեր նախագահի պես պարտության է հրավիրում իր բանակին:

«Առավոտ», 02.10.97
ԱՐԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Այն, ինչ տեղի ունեցավ Լիսաբոնում, այնքան անսպասելի էր, որ անկախ պետությունից բռնագավթված տարածքների օրինականացմանը նպաստելու խոստումներից մոլորված հայերի ազգային գիտակցությունը մինչեւ հիմա չի կարողանում ըմբռնել եւ համաձայնել իրականությանը: Հայ քաղաքական գործիչները խարխափում են Մոսկվայի, Վաշինգտոնի ու Փարիզի միջեւ՝ փորձելով հայտնագործել մի բան, ինչն ի վիճակի կլինի խաչ քաշել լիսաբոնյան սկզբունքներով մարմնացում ստացած համաշխարհային հանրության կամքի վրա: Այդտեղից էլ հենց բխում է «ընդհանուր պետության» մեռելածին գաղափարը, որը հայ ազգայնականների սրտով եղավ...

Մեր տեղեկանքը

ՎԱՖԱ ԳՈՒԼՈՒԶԱԴԵ

– Ի՞նչ կասեիք Ղարաբաղ-Ադրբեջան համադաշնության տարբերակի վերաբերյալ:

– Դա բացառվում է, որովհետեւ կոնֆեդերացիա նշանակում է անկախ պետություններ: Բայց ես ուզում եմ անկեղծորեն ասել, որ այս

Փոխանակ հանուն սեփական ազգային շահերի օգտագործվեն եղած բոլոր հնարավորություններն այս հակամարտությունը կարգավորելու ուղղությամբ, որ բացարձակապես հարկավոր չէ Ռուսաստանին, մեզ փորձում են հիմարացնել այնպիսի համահանճար գաղափարներով, ինչպիսին սեփական տարածքի վրա արդեն իսկ «հայացված» Լեռնային Ղարաբաղի հետ «ընդհանուր պետություն» ձեւավորումն է, ինչն իրականում կնշանակի երկրորդ անկախ հայկական պետության ստեղծում:

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԵԱՀԿ գործող նախագահողի Լիսաբոնում արված հայտարարությունը ոչ մի իրավական ուժ չունի եւ մեզ ոչինչ չի պարտավորեցնում: Դա ուղղակի համաձայնության նշան համարվեց մյուս երկրների կողմից: Այնինչ Ադրբեջանը ոչ մի առիթ բաց չի թողնում ներկայացնելու, թե իրենց առաջադրած երեք սկզբունքները գագաթաժողովի կողմից ընդունվել են փաստաթղթի մեջ: Եթե դրանք ընդունված լինեին, Հայաստանը ստիպված դուրս կգար ԵԱՀԿ-ից, ինչը տեղի չի ունեցել:

Ինչ վերաբերում է Մինսկի խմբի համանախագահների վերջին առաջարկություններին, դրանք արդյունք էին այն բանի, որ անցյալ տարի նախագահ Քոչարյանը հայտարարեց, որ նախկին առաջարկությունները Տեր-Պետրոսյանը տարել է իր հետ: Նրանք աշխատեցին նոր մոտեցումներ ցուցաբերել: «Ընդհանուր պետության» գաղափարը Ռուսաստանը չի հնարել, այլ համաձայնեցվել է մյուս համանախագահների հետ: Մեզ էլ դուր չի գալիս «ընդհանուր պետության» գաղափարը, ո՞վ է ասել, թե մենք ընդունում ենք այդ գաղափարը: Մենք ասացինք, որ դա պարզապես հնարավորություն է տալիս սկսելու բանակցությունները, մենք ուզում ենք համաձայնության գալ Ադրբեջանի հետ: Առանց համաձայնության խաղաղություն չի լինելու: Այնինչ Ալիեւը չի էլ թաքցնում, որ եթե իրենք ընդունեն այդ առաջարկը իբրեւ բանակցությունների հիմք, կնշանակի, որ իրենք փաստացի ճանաչում են Ղարաբաղի անկախությունը:

Մի բան պարզ է՝ այս տարածաշրջանում պետք է համաձայնության բերեն կողմերին, ուժային լուծումը լուծում չէ: Մենք դեմ ենք անգամ, որ պարտադրեն Ադրբեջանին, քանի որ մենք դեռ ապագայում պետք է նրանց հետ կողք կողքի ապրենք...

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Կարծիքներ

ՀԵՏԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ծանր հարված նախագահի հեղինակությանը

Ազգային ժողովի վերջին ընտրությունները, հակառակ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ընդգծված չեզոքությանը, ծանրագույն հարված եղան նաև նրա հեղինակությանը նախ այն պատճառով, որ հասարակությունը չի հավատում, թե այդ արտաքուստ չեզոքության քողի տակ նախագահը մասնակից չէր անդրկուլիսային խաղերին, երկրորդ՝ մեր հասարակական գիտակցությունն այնպիսին է, որ անկարող է ընկալել, թե պետության ներսում կան բաներ, որոնք վեր են նույնիսկ նախագահի ուժերից։ Ուստի քրեական հեղինակությունների համերաշխ ու բավական հաջող գրոհը Ազգային ժողով, որը նույնիսկ «անցնելով» հույս ունեն չորս տարի հետո հասարակությանը ներկայանալ արդեն ոչ թե իրենց այժմյան, այլ՝ խորհրդարանական անցյալով։ Սա շատ նման է յուրահատուկ «մաքրվել-լվացվելու» ձգտման, ճիշտ այնպես, ինչպես մաֆիան զանազան բանկերում «լվանում է» սեփական «կեղտոտ փողերը»։

Կարո՞ղ էր հանրապետության նախագահը կանխել այդպիսիների մուտքը Ազգային ժողով։ Շատերից եմ լսել, թե նախագահը պարտավոր էր անձամբ կամ այլոց միջոցով այդպիսի շատ կասկածելի քրեական հեղինակություններից կտրականապես պահանջել հանելու իրենց թեկնածությունները ԱԺ ընտրություններից։ 1998-ի փետրվարյան իշխանափոխությունից հետո սկսված, իրենց բազմաթիվ ու բազմապիսի չարագործությունների համար մոտալուտ հատուցման սարսափից շփոթահար շատ ու շատ նախկին «երևելիներ» Ռոբերտ Քոչարյանի այս երիցս դատապարտելի պասիվությունից ու ոչ մի կերպ չարդարացվող հանդուրժողականությունից աստիճանաբար ուշքի եկան, սթափվեցին, սկսեցին հոխորտալ, իրենց երևակայել իբրև «քաղաքական հալածյալներ», «ոչ լեգիտիմ ռեժիմի» հակառակորդներ և այլն։ Այդպիսիներից մի քանիսը, հին ու նոր հանցագործությունների համար բանտախցերը իրենց ներկա-

կան, ՀԴԿ ղեկավար Արամ Սարգսյանին իմ ներկայությամբ բազմաթիվ հանդիմանություններ էին ուղղվում, թե ինչպե՞ս է, որ նա «Ռոբերտ Քոչարյանի ամենամոտիկ անձն է», կարծես դա մի շատ ամոթալի բան լիներ, ինչպե՞ս է, որ «նախագահին չի պատմում ժողովրդի ծանրագույն վիճակի մասին» և այլն։ Հենց այն հանգամանքը, որ նախագահի խորհրդականներից երկուսը՝ Արամ Սարգսյանն ու Արշավիր Թումանյանը, իրենց ընտրատարածքներում տանուլ տվեցին, այսպես կոչված, «բիզնեսի մարդկանց» (Վահան Հովհաննիսյանը հաղթեց սոսկ ՀՅԴ-ի վիթխարի ջանքերի գնով, որը շատ նման էր պարտության), մյուս խորհրդա-րից չորսի պարտությունը և մեկի հազիվհազ հաղթանակը խոշոր չափով նաև նախագահի պարտությունն է, հավելյալ հարված նրա հեղինակությանը։ Եվ այստեղ չի փրկի նույնիսկ այն, որ, ըստ հավաստի աղբյուրների՝ նախագահը պատրաստվում է վերակազմավորել իր խորհրդականների ինստիտուտը և այդ պաշտոններում նշանակել ոչ քաղաքական կազմակերպությունների ղեկավարների։

Վերջապես, մի՞թե երկրին ու դրանով իսկ նախագահին պատիվ է բերում, երբ հայտնի քաղաքական այրերն ու հասարակության գիտակից մասի մեջ կշիռ ունեցող մտավորականները ընտրություններում պար-

նախորդ՝ խիստ վարկաբեկված խորհրդարանի համեմատությամբ որակական շատ մեծ կորուստներ ու նահանջ է արձանագրում, կապում են նախագահի անվան հետ։ Անձամբ ես շատ կուզենայի հավատալ, որ ինքը, Ռոբերտ Քոչարյանը, ամենևին հիացած չէ զանազան վարկաբեկիչ մականուններով անձանց խորհրդարանում հայտնվելու փաստով, որոնց միակ «արժանիքը» երիցս կասկածելի միջոցներով դիզված հարստությունն է։ Այդպիսիների «բիզնեսի աշխարհի» մարդիկ ներկայացնելը առնվազն ծիծաղելի է, քանզի Հայաստանում առ այսօր բացառված է ազնիվ բիզնեսն ու ազնիվ գործարարությունը, օրինական ճանապարհով հարստանալու հնարավորությունը։ Ուստի, եթե նման նորահարուստները, իբր թե թողնելով բիզնեսի ու գործարարության բնագավառը՝ վիթխարի գումարներ ծախսեցին խորհրդարան խցկվելու համար, ապա դա կարող է վկայել սոսկ մեկ բան. նրանք այս կերպ «փախան» հնարավոր քրեական պատասխանատվությունից՝ ԱԺ-ն իրենց համար դարձնելով մի տեսակ պատվավոր ապաստարան, որի «միջով

ություններից։ Հիմնավոր «խորհուրդ» չէ, քանզի դա նախ վայել չէ երկրի բարձրագույն ղեկավարին, երկրորդ՝ ակնհայտորեն ընտրություններին խառնվելու հորդոր է, որից այնքա՞ն կուշտ էինք նախորդ նախագահի ժամանակ։ Այնուամենայնիվ, գտնում եմ, որ հանրապետության նախագահը, ցավոք, ուղղակի բարոյական պատասխանատվություն է կրում ստեղծված վիճակի, երկրի բարձրագույն օրենսդիր մարմնի բացահայտ քրեականացման համար, և այդ պատասխանատվությունը շատ ավելի խորն է, քան ընտրապայքարից սրան կամ նրան ահաբեկելու միջոցով «դուրս չմղելու» անլուրջ մեղադրանքը։ Խոսքն այն մասին է, որ նախագահը, հակառակ իրեն սատարած քաղաքական ուժերի ու գործիչների ակնկալիքների, այդպես էլ քաղաքական գնահատական չտվեց նախորդ ռեժիմի ժամանակ կատարված շահատակություններին, հետամուտ չեղավ քրեական բազմաթիվ հանցագործությունների բացահայտմանն ու մեղավորներին պատժելուն։ Իսկ դա ուղղակիորեն խրախուսեց նոր շահատակությունների հակվածներին, ոգեշնչեց նոր հան-

յությամբ «պատվելու» փոխարեն, այժմ հնարավորություն են ստացել «զարդարելու» խորհրդարանական բազկաթոռները, և դրանում, ահա, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի իրական մեղքը շատ մեծ է։ Այո, չէր կարելի թույլ տալ, որ անպատժելիությունը դառնա հասարակական հոգեբանություն, չէր կարելի ստեղծել այն ամենաթողության մթնոլորտը, որի պայմաններում խաժամուժը հանդգնություն ձեռք բերի ու բազմակի գունափոխվելով (երեկ՝ ՀՀՇ-ի սատարմամբ, այսօր՝ «Միասնություն» դաշինքի) կրկին ձգտի օրենսդիր իշխանության լծակներին ու հաջողությամբ տիրանա դրանց։

Ահա այս առումով է, որ ավարտված խորհրդարանական ընտրությունները, իմ դիտումներով, ծանրագույն հարված էին նախագահի հեղինակությանը։ Ցավալի փաստ է, սակայն նախընտրական քարոզարշավում բազմաթիվ առիթներ եմ ունեցել համոզվելու, որ նախագահի «կողքին կանգնած լինելը», փոխանակ կշիռ ու ազդեցություն ավելացնելու, ուղղակիորեն վնասում էր առանձին քաղաքական գործիչների։ Օրինակ, նախագահի խորհրդա-կաններից Հարություն Կարապետյանն ու Պարույր Հայրիկյանը, որը դեռ շարունակում է գլխավորել նախագահին կից սահմանադրական բարեփոխումների հանձնաժողովը և առայժմ ընկալվում է իբրև «նախագահի կողքին կանգնածներից» մեկը, Արամ Սարգսյանի նման տանուլ տվեցին նաև համամասնական ընտրություններում, չափազանց խոսուն է։ Իհարկե, միամտություն կլիներ կարծել, թե այդ խորհրդականների գլխավորած քաղաքական կուսակցությունների ձախողման հիմնական պատճառը «նախագահի կողքին կանգնած լինելու» հանգամանքն էր։ Սակայն անկասկած է, որ այդ հանգամանքը նրանց բոլորի համար հավելյալ բացասական նշանակություն ունեցավ։ Նախագահը, իրոք չեզոքություն պաշտպանելով, ոչնչով չաջակցեց իր այդ խորհրդականներին, մինչդեռ նրանք ավելորդ «թուք ու մուր կերան» խորհրդական լինելու համար, ընդսմին՝ ոչ անմիջականորեն իրենց վստահված բնագավառների, այլ ընդհանրապես «իշխանամետության» մեղադրանքով։ Ուստի անտարակուսելի է, որ իր հինգ խորհրդականնե-

տություն են կրում բազմաթիվ թաղային «հեղինակություններից»։ Հատկանշական է, որ քաղաքական դեմքերից միայն ԱԺ նախկին նախագահ Խոսրով Հարությունյանն է պարտվել քաղաքական գործչին՝ Նավարշ Քոչարյանին, մյուս բոլորը ճանապարհը զիջել են «փողի պարկերին»։ Ինչպե՞ս է նախագահն աշխատելու այդպիսիներից կազմված խորհրդարանի հետ։ Եթե սկզբնական շրջանում հիշյալ «փողի պարկերը» դեռ հլուհնազանդ կլինեն, ապա չի կարելի տարակուսել, որ առժամանակ հետո «պոզեր են հանելու» և դառնալու են մի շատ մեծ գլխացավանք թե՛ նախագահի, թե՛ բոլորիս համար։ Չէի ուզենա, սակայն կարծում եմ, որ նախագահը, ինչպես իր նախորդը, դեռ կանգնելու է «ով-ումի» փաստի առաջ, և այդ տխուր հեռանկարի համար նա ամենից ավելի «պարտական է» երկրում ստեղծված անպատժելիության ու ամենաթողության այն մթնոլորտին, որում, ավա՜ղ, կան նաև իր «ջանքերը»։

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
ՀԴԿ վարչության անդամ

Ո՞ւմ ջրաղացին է ջուր լցնում «ընտրացուցակ» օպերացիան

1999 թ. մայիսի 30-ի ընտրացուցակային քաոսի թեման, որ հետընտրական դատողությունների և քաղաքական կամ քաղաքականամերձ հայտարարությունների առանցքն է, թերևս կմնի Հայաստանի երրորդ Հանրապետության պատմության մեջ՝ իբրև հայկական անօրինակ փնթիության կամ բացառիկ նենգամտության «հուշարձան»։ Քաղաքական խարդավանքների բացահայտման սիրահարները, բնականաբար, հակված են միտումնավոր անփութության տարբերակին և ընտրացուցակային անճշտությունների զանգվածայնությունը, անունների և ազգանունների, ծննդյան թվերի և ամսաթվերի քմահաճ խառնաշփոթը, ամբողջական շենքերի, նույնիսկ թաղամասերի հանելուկային անհետացումը ընտրացուցակային «սև խոռոչում» կապում են «Միասնություն» դաշինքի, ավելի ճիշտ՝ վերջինիս «երկրապահական թևի» դավադիր գործունեության հետ, լրտեսական կրքերից շիկացած հոսակատեների մեկ այլ շրջանակ, զարգացնելով դավադրության վարկածը, տեղի ունեցածը դիտարկում է ՀՀ նախագահի քաղաքական շահերի և շահախնդրությունների ենթատեքստում՝ ուղիղ ճանապարհով «դուրս գալով» ՆԳ և ԱԱ նախարարի «հետքի վրա»։

Փորձենք վերլուծել, սակայն, թե չափազանց ակնհայտ, ըստ այդմ՝ կոպիտ և «ճղճիմ» այդ ընտրակեղծիքային նորամուծությունը որքանով էր բխում «Միասնության» կամ նախագահի շահերից։ Սկսենք «Միասնությունից»։ Սոցիոլոգ Ահարոն Ադիբեկյանի դիտարկումներով, որոնք այս անգամ կարծես հեռու չէին իրականությունից, ընտրողների ակտիվությունը բարենպաստ էր լինելու «անցողիկ» քաղաքական ուժի («Միասնության») համար. մեր հայրենակիցները չեն սիրում «պարտվել» և գերադասում են աջակցել հաղթող կուսակցություննե-րին և գործիչներին։ Ըստ այդմ, որքան մեծ է քվեարկողների թիվը, այնքան դժվարանում է «թույլ» կուսակցությունների գործը, քանզի ավելանում է 5 տոկոսանոց պատնեշը հաղթահարելու համար անհրաժեշտ քվեների թիվը. ավելի հեշտ է «համոզել» 20 հազար, քան, ասենք, 40 հազար ընտրողի՝ իրենց և միայն իրենց նվիրել բառիս բուն իմաստով թանկագին քվեները։ «Միասնություն» դաշինքի հաղթանակը օրինաչափ էր և կասկած չէր հարուցում ոչ այնքան ուժային-պետական լծակների օգտագործման, որքան դաշինքի առաջնորդների, մասնավորապես Կարեն Դեմիրճյանի նկատմամբ առկա վստահության որոշակի պաշարի բերումով, որ չնկատել անհնար էր։

Ասել է թե, «Միասնությունը» ընտրողների ակտիվությունից երկնչելու պատճառ չուներ, առավել ևս կարիք չուներ ստվերելու սեփական հաղթանակը, այն էլ այնպիսի ծյան մեխանիզմով, ինչպիսին ընտրացուցակների սադրիչ պակասավորությունն էր (չէ՞ որ 98-ի ընտրությունների որոշ արձանագրությունների համաձայն, իշխանությունները գերնուրբ, «չհայտնաբերվող» ընտրակեղծիքների մի ամբողջ համակարգ էին մշակել, որ հաջողությամբ կարող էին կիրառել խորհրդարանական ընտրություններում)։ Նկատած «ձայնային բնագծերից» դժգոհ կուսակցությունների պնդումները, թե ընտրացուցակները «կրճատվել են» կուսակցական համակրանքների չափանիշով, մեղմ ասած, անհամոզիչ են, հատկապես ամբողջական շենքեր և թաղամասեր չընդգրկելու պարագայում։ «Ձայնային ներդաշնակությունը» մեր օրերում հազվագյուտ է նույնիսկ առանձին ընտանիքներում, ուր այսօր «Սարոյան եղբայրների» ֆենոմենն է գերիշխում, ուր մնաց շենքերում կամ թաղամասերում գործեր։ Այս կամ այն շենքային կամ թա-

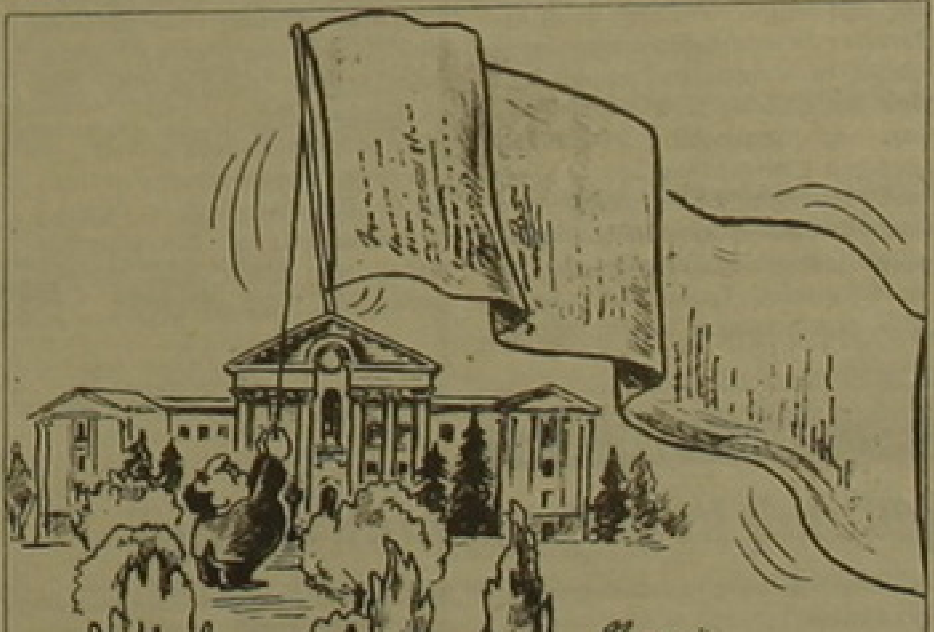

ղամասային «հանրության» անվերապահ քվեն կորցրած լինելու մասին աղմկողները խաբված են, կամ իրենք են փորձում խաբել միամիտներին՝ սեփական պարտության ակունքները որոնելով իրենց և միայն իրենց պատկանող (գուցե, սեփականաշնորհվա՞ծ) ընտրազանգվածի «անդամահատման» գործընթացում, ինչը գուցե թե տեղ-տեղ կարող էր որոշիչ լինել մեծամասնական թեկնածուների, բայց ոչ կուսակցությունների համար։

Նույնքան կամ առավել անհամոզիչ է աննախադեպ «ընտրացուցակային շիլան» ՀՀ նախագահից բխեցնելու վարկածը։ Յուրահատուկ հանդուրժողականությամբ Ռոբերտ Քոչարյանն ավելի քան մեկ տարի չփորձեց միջամտել նույնիսկ պետական լրատվամիջոցների կողմնորոշումներին, կուլ տվեց իր հասցեին շրջանառվող չարախոսությունները ու բամբասանքը, մեղադրանքները ու... սպառնալիքները, նախընտրական շրջանում զերծ մնաց անգամ արտահայտություններից և կանխատեսումներից՝ ընտրությունների ելքը կանխորոշելու կասկածանքներից խուսափելու համար, և չէր կարող ընտրությունները «փչացնելու» ընտրացուցակային գռեհիկ հնարքին դիմել։ Այն էլ, ինչպես պնդում են ակնհայտորեն բորբոքված որոշ մեկնաբաններ, ոչ լեգիտիմ խորհրդարանով սեփական «ոչ լեգիտիմությունը» հավասարակշռելու միտումով։

Ընտրացուցակային խառնաշփոթի վրա որոշ լույս է սփռում, թերևս, ընտրությունների թոհուբոհում թրծված Խաչատուր Բեզիրջյանի պաշտոնաթողությունը։ Այն է՝ Ընտրական օրենսգրքի և ԵԱՀԿ դիտորդների պահանջներին հլու, համայնքներն առաջին անգամ շրջանցել են ՆԳ նախարարությունը՝ հեռուսաբար ստանձնելով ցուցակները սեփական ուժերով կազմելու տնաջան, նյութապես երևի թե չամրապնդված, ինչպես պարզվեց, անշնորհակալ գործը և, անտվորությունից կամ անփութությունից, տապալել «ընտրացուցակ» օպերացիան։ Այդ պարագայում, սակայն, անհասկանալի է մնում, թե ինչպես և ինչու են ցուցակներում մնացել ընտրություններից առաջ արդեն բացահայտված անճշտությունները, անհետացել անուններ, որոնք նախապես ընդգրկված էին չարաբաստիկ ցուցակներում։ Զվարճալի է, ի դեպ, որ ՆԳ նախարար Սերժ Սարգսյանի կամ, այսպես կոչված, «ղարաբաղյան» սարսափազդու կլանի նախանձախնդիր հակառակորդները ցուցակների ձևավորման գործընթացում ՆԳ նախարարության «չմասնակցությունը» շուռ են տալիս հակառակ ուղղությամբ՝ ընտրացուցակային դավադրության ակունքներում նախարարի «մասը» տեսնելով. սրանց համար բոլոր հանգի տհաճությունները սկսվում և ավարտվում են Սերժ Սարգսյանով։

Ինչևէ, եղածը եղած է։ Տեղի ունեցածի պատասխանատվությունն այսպես թե այնպես ծանրանում է համայնքապետների ուսերին, որոնք ընտրվել են «իսկական ժողովրդավարության» լավագույն ավանդույթներով։ Նրանք պարտավոր են պարզաբանել ընտրացուցակների հետ կապված այս մութ պատմությունը, այլապես համասարած լեգիտիմազրկության ուրվականը դեռ երկար չի լքի չլուծված թնջուկների երկիր Հայաստանը՝ ջուր լցնելով մեր երկիրը թուլացնելուն հետամուտ ներքին և արտաքին ուժերի ջրաղացին։

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ակսել Բակունց. «Ժառանգություն»

Ակսել Բակունցի ծննդյան 100-ամյակի կապակցությամբ լույս է տեսել «Ժառանգություն» գիրքը, որը կազմել, խմբագրել եւ ծանոթագրել է բանասիրության դոկտոր Դավիթ Գասպարյանը: Այդ կապակցությամբ մեր թղթակիցը Դ. Գասպարյանին դիմեց մի քանի հարցերով:

– Ի՞նչ կասեք գրքի ընդգրկման եւ արժեքի մասին:

– «Ժառանգություն» վերնագրված ժողովածուի մեջ զետեղված են Ա. Բակունցի անտիպ եւ չհավաքված էջերը, որոնք դուրս են մնացել գրողի երկերի նախորդ հրատարակություններից: Դրանք տարբեր բնույթի 17 նյութեր են: Դրանց մի մասը վերաբերում է ՀԽՍՀ-ում Դաշնակցության լուծարային համագումարին, կան գրություններ հասցեագրված ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմին, կան կենսագրական գրառումներ, գեղարվեստական ֆիլմի սցենար, զետեղված են նաեւ քանիսից Բակունցի գրած չորս նամակները: Այս բոլոր նյութերն արժեքավոր են, որովհետեւ լրացնում են Բակունցի կյանքի եւ ստեղծագործության էջերը:

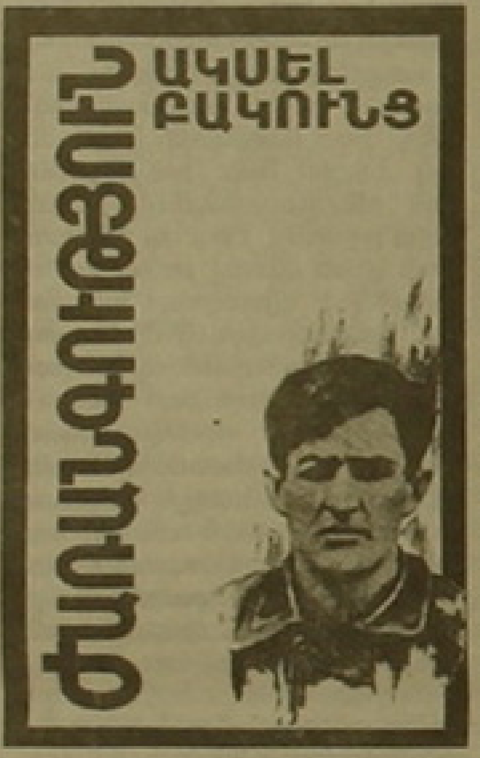

– Ի՞նչ կառուցվածք ունի գիրքը:

– Կառուցվածքը շատ պարզ է, բայցեւ՝ տարողունակ: Գրքում կան այսպիսի բաժիններ. «Բնագրեր», «Ուսումնասիրություն», «Ծանոթագրություններ», «Տարեգրություն»: Բնագրերը, բնականաբար, պետք է ուղեկցվեն անհրաժեշտ ծանոթագրություններով: Ուսումնասիրությունը ներկայացնում է Բակունցի կենսապատումն ու ստեղծագործության վերլուծությունը: Իսկ վերջին բաժնում արտացոլվել են գրողի կյանքի ու ստեղծագործության հիմնական տարեթվերը:

– Ի՞նչ կասեք ձեր կատարած աշխատանքի մասին:

– Կասեմ, որ Բակունցի ժառանգությունը լրացնող այս նյութերը հայտնաբերվել են Հանրապետության տարբեր արխիվներից: Հարկ է եղել կատարել հետազոտական, բանասիրական, աղբյուրագիտական բնույթի շատ ծանր աշխատանք: Բակունցի հանդեպ իմ հետաքրքրությունն արտահայտվել է նաեւ ավելի վաղ եւ արտացոլվել «Փակ դռների գաղտնիքը. Չարենցը, Բակունցը եւ մյուսները» (1994) գրքում: Չարենցի, Մահարու հետ միասին Բակունցը նորագույն շրջանի հայ գրականության խոշորագույն եւ բացառիկ դեմքերից է եւ առանց նրա ստեղծագործության ու կենդանի ներկայության անհնար է պատկերացնել 1920-1930-ական թթ. հայ հոգեւոր կյանքը: Իմ աշխատանքի նպատակը եղել է լրացնել մեծ գրողի կյանքի ու ստեղծագործության բաց մնացած էջերը: Իսկ դրա համար նրա գրած կամ նրա անձի հետ առնչվող յուրաքանչյուր վավերագիր անփոխարինելի արժեք ունի: Հանուն ճշմարտության պետք է ձերբազատվենք «այս կարելի է, այն չի կարելի» արատավոր գործելակերպից:

– Ինչո՞վ է պայմանավորված հրատարակության այժմեականությունը:

– Դասականները երբեք չեն հնանում եւ նրանց հետ կապված յուրաքանչյուր նորահայտ վավերագիր այժմեական է: Եվ արդ՝ հայտնի է, որ Բակունցը մեր ամենաողբերգական գրողներից է: Խորհրդային գաղափարախոսությունը նրան երկատեց, ուղղեց ինքն իր դեմ: Բակունցը պարտադրվեց անել ու գրել ինչ-ինչ բաներ, որոնք ոչ թե նրա էությունն էին, այլ նա պարտավոր էր դիմել այդ քայլին, որպեսզի փրկի գլխավորը՝ իր ստեղծագործությունը: Ի վերջո, իր ստեղծագործության համար նա վճարեց իր կյանքով: Ահա այս ողբերգությունն է, որ ներկայացվում է գրքում: Բավական է, որքան խմբագրեցինք եւ ոմանց «ճաշակին» հարմարեցրինք մեր գրողների թե ապրած կյանքը, թե ստեղծագործությունը: Ճանաչենք, ընդունենք ու գնահատենք նրանց ամբողջական, ինչպես են, ինչպիսին որ եղել են: Չպետք է վախենալ անգամ Բակունցի պես մեծությունների ստվերից:

– Ի՞նչ միջոցներով է տպագրվել գիրքը:

– Գրքի հովանավորը պարոն Հարություն Սիմոնյանն է, հայ գրքին ու մշակույթին նվիրված մի արժանավոր անձնավորություն, որի մեկենասությամբ վերջին տարիներին լույս տեսան շատ կարեւոր գրքեր, այդ թվում Հովհ. Թումանյանի «Երկերի լիակատար ժողովածուի» վերջին հատորները, Ե. Օտյանի անտիպ վեպը եւ այլն: Սույն գրքի հովանավորությունը նա հանձն առավ 1998-ի աշնանը, երբ գտնվում էր Երեւանում: Գրքի ընդգրկման մասին նա գիտեր միայն այնքանը, որ դրանում պետք է ի մի բերվեն Բակունցի անտիպ եւ չհավաքված երկերը: Իսկ թե հատկապես ի՞նչ նյութեր պետք է զետեղվեին գրքում՝ այդ մասին առանձին խոսակցություն չի եղել: Ուստի, գրքում զետեղված նյութերի պատասխանատվությունը կրում եմ միայն ես: «Ժառանգություն» գիրքը բացվում է Հ. Սիմոնյանի խոսքով: Ծագումով լինելով սասունցի նա առանձին խանդաղատանք ունի Բակունցի «Ծիրանի փողը» պատմվածքի նկատմամբ, որը, նրա իսկ ցանկությամբ, զետեղված է գրքի վերջում: Քանի որ առիթ է ներկայացել ես իմ խորին շնորհակալությունն եմ հայտնում պրն Սիմոնյանին:

– Այս գրքով ավարտվո՞ւմ է ձեր բակունցագիտությունը:

– Ոչ: Տպագրության եմ պատրաստել Բակունցի դատական գործը ներկայացնող վավերագրերի ժողովածուն, որի վերնագիրն է «Ալեքսանդր (Ակսել) Ստեփանի Բակունց. Մեղադրական գործ N 4131»: Այստեղ է մեծ գրողի ամբողջ ողբերգությունը՝ ձերբակալությունից, խուզարկությունից, հարցաքննություններից, դատավճռից ու գնդակահարության տեղեկանքից մինչեւ... արդարացում:

Բակունցն ինքն իրեն ստեղծեց որպես գրող, բայց ժամանակը սպանեց նրան: Ավելացնեմ, որ Բակունցի ժառանգության հետ կապված դեռեւս բաց կետեր կան, ուստիեւ դեռեւս կան լուրջ անելիքներ:

Ռ. Տ.

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ

Հետմահու մրցանակ եւ գրքի լույսընծայում

Ռումինիայի հայոց միության «Նոր կյանք» երկլեզվյա ամսաթերթը հաղորդում է, որ Ռումինիայի ռադիոհեռարձակման ընկերության մամլո կենտրոնում տեղի ունեցած 1998-ի երաժշտաքննադատների միության ամենամյա մրցանակաբաշխության ժամանակ հետմահու հիշատակի պատվավոր մրցանակներով պարգեւատրվել են վերջերս իրենց մահկանացուն կնքած ռումին անվանի երաժիշտներ, որոնց թվում նաեւ հայազգի երգչուհի եւ դաշնակահարուհի Լիզեթ Ջորջեսկու-Մանիսալյանը: Ի դեպ, ըստ նույն թերթի լրատվության, Բուխարեստում «Արարատ» հրատարակչության կողմից այդ օրերին լույս է տեսել անվանի դաշնակահարուհու «Կյանքի պահեր» խորագրով ինքնակենսագրական ստեղծագործությունը, որտեղ նա ներկայացրել է բազմաթիվ հետաքրքիր դրվագներ իր կյանքից եւ օտար երաժիշտ-կատարողների հետ իր հանդիպումներից ու համագործակցությունից:

Լիզեթը ծնվել է Բոտոշան քաղաքում, որպես մի շառավիղը անվանի այն ընտանիքների, որոնք հաստատվել են Մոլդովայում դարեր առաջ: Հայրը՝ Արմենակ Մանիսալյանը, բնիկ պոլսեցի է եւ հետագայում դարձել է մեծահարուստ վաճառական: Հաստատվել է նախ Կոնստանցայում, ապա Բուխարեստում: Առաջին աշխարհամարտի տարիներին հիմնել է 100 մահճակալանոց հիվանդանոց Արմենեսկա փողոցում: Եղեռնի օրերին միջնորդել է Ռումինիայի վարչապետին, որպեսզի երկրում ընդունի 2000 տեղահանված հայերի: Հիմնել է Սթրունգայի որբանոցը 600 երեխաների համար: Մահացել է 1934-ին 59 տարեկանը չբոլորած: Մայրը հիվանդապահուհի է եղել եւ ամուսնու նման դարձյալ 59 տարեկանում հեռացել է այս աշխարհից:

Լիզեթն երկար տարիներ աշխատել է Բուխարեստի օպերայում:

Հ. Օ.

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Պուշկինը եւ հայ գրականությունը

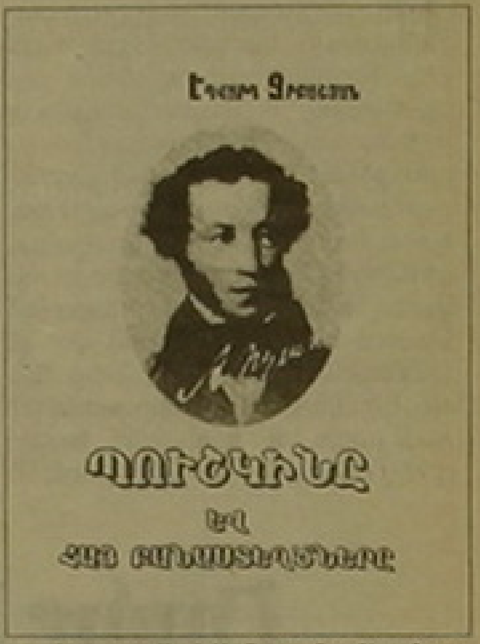

Ռուս մեծ բանաստեղծի ստեղծագործություններն առաջին անգամ գրաբար թարգմանել է ականավոր հայագետ Մկրտիչ Էմինը Պուշկինի կենդանության ժամանակ՝ 1830-ական թվականներին: Դրանք «Կովկասի գերին» եւ «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմներն են: Գրաբար թարգմանել է նաեւ Հովհաննես Համազասպյանը (1843 թ.): Վերջինիս թարգմանությունների մասին Վահրամ Թերզիբաշյանը գրել է. «Զուրկ չեն գեղարվեստական որոշ արժեքից, բավական հարազատ են բնագրին»: Թարգմանել են հայ դասական գրողներ Ռափայել Պատկանյանն ու Միքայել Նալբանդյանը:

Ավ. Իսահակյանի բնութագրմամբ, ռուս ժողովրդի մեծ բանաստեղծի ստեղծագործությունները հայ ընթերցողին ներկայացնող թարգմանիչների ու թարգմանչուհիների թիվը հասնում է 50-ի: Նրանց շնորհիվ էլ 1937-40 թթ. իրականացվեց Պուշկինի երկերի երեք եւ 1954-60 թթ.՝ 5 հատորյակի հրատարակությունը: Վերջինի նկարիչն է Ռուբեն Բեդրոսյանը: Հինգ հատորյակում զետեղված են Հովհ. Թումանյանի «Ռոմանս», «Ձմեռվա իրիկունը», «Օլեգի երգը», Ա. Ծատուրյանի «Մարգարե», «Վերածնում», Ն. Զարյանի «Պուշկինին», «Դաշույն» եւ ուրիշների թարգմանությունները:

Պուշկինի երկերի առանձին հրատարակությունների գործում մեծ է հայ նկարիչ-ձեւավորողների ներդրումը: Առաջին հերթին հիշենք Վարդգես Սուրենյանցի ձեւավորած «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմը, որի նկարազարդումը հեղինակը նվիրել է պրոֆեսոր Հովհաննես Այվազովսկուն: Պոեմը՝ Ս. Վահունու թարգմանությամբ, ունեցել է մի քանի հրատարակություն: Ուշագրավ հրատարակություններ են բանաստեղծի «Հեքիաթները» (նկ.՝ Տ. Խաչվանքյան), «Ոսկե ձկնիկը» (նկ.՝ Վ. Սազմանյան, Ա. Գրիգորյան), «Տերտերն ու իր Բալդի ծառան» (նկ.՝ Ա. Գրիգորյան, Գ. Յարալյան), «Քնած դշխուհին» (նկ.՝ Ռ. Մանուկյան), «Ձմեռվա իրիկունը» (նկ.՝ Ս. Լամիկյան):

Բավական հարուստ է բանաստեղծի կյանքին ու ստեղծագործությանը նվիրված գրականությունը: Դեռեւս 1899-ին, բանաստեղծի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ, լույս է տեսել Ստեփան Լիսիցյանի «Պուշկին» գիրքը, «Անահիտ» հանդեսում տպագրվել է Ա. Չոպանյանի «Պուշկին եւ Միցկեւիչ» հոդվածը: Իսկ բանաստեղծի մահվան 100-ամյակին է նվիրված «Ա. Ս. Պուշկինին» հոդվածների ժողովածուն, Վ. Թերզիբաշյանի «Պուշկինը եւ Արեւելքը» եւ ուրիշ գրքեր: Հետագայում լույս են տեսել Ռուբեն Հովհաննիսյանի, Մինաս Հյուսյանի, Անուշավան Մակարյանի աշխատությունները:

Բանաստեղծի ծննդյան 200-ամյակին է նվիրված գրականագետ, ակադեմիկոս Էդվարդ Ջրբաշյանի «Պուշկինը եւ հայ բանաստեղծները» աշխատությունը, որտեղ, ինչպես նշվում է բնութագրականում, ժամանակագրական կարգով բացահայտվում եւ գնահատվում են 19-20-րդ դարերի հայ բանաստեղծների բազմազան առնչությունները Պուշկինի հետ: Գրքի խմբագիրն է բանասիրության դոկտոր Ազատ Եղիազարյանը, հովանավորը՝ սփյուռքահայ մշակութային գործիչ Հարություն Սիմոնյանը, որի հովանավորությամբ լույս տեսած բազմաթիվ գրքերի ցուցակը տեղ է գտել գրքի վերջում:

Այս աշխատությունը, որը հրատարակել է ՀՀ ԳԱԱ-ի «Գիտություն» հրատարակչությունը, նվիրված է Էդվարդ Ջրբաշյանի ծննդյան 75-ամյակին:

Հեղինակը Պուշկինի «Հուշարձան» բանաստեղծության տարբեր հեղինակների թարգմանություններից հետո ներկայացնում է իր թարգմանությունը:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

«Այդ մազերից մեկն էլ ճերմակել է ինձ համար»

Լրացավ Հայաստանի վաստակավոր մանկավարժ, մաթեմատիկոս Հակոբ Շամխորյանի ծննդյան 100-ամյակը: Հանրապետության վաստակավոր մանկավարժ, Երեւանի լեռնամետալուրգիական տեխնիկումի հիմնադիրներից մեկը, զինվորական օդաչուների դպրոցի երկար տարիների տնօրեն եւ դասախոս, գիտական բազում (տպագրված եւ անտիպ) աշխատությունների հեղինակ, Լենինի շքանշանակիր Հակոբ Հովակիմի Շամխորյանն այն ազնիվ մտավորականներից էր, որոնք համեստորեն ու անաղմուկ անում էին իրենց գործը՝ կառուցում եւ շենացնում էին Հայաստանը:

Թեպետ Հակոբ Շամխորյանն իր ամբողջ կյանքը ճշգրիտ գիտությանն էր նվիրել, ականատեսները եւ նրա արխիվի նյութերը վկայում են, որ նրա տան դռները մշտապես բաց էին արվեստի ականավոր գործիչների համար: Դրանց թվում էին Վաղարշ Վաղարշյանը, Ավետ Ավետիսյանը, Լիլիթ Գարագաշը, երբեմն՝ Վահրամ Փափազյանը: Հատուկ, ջերմ զգացումներ էին տածում միմյանց հանդեպ այնքան տարբեր խառնվածքների տեր անվանի մաթեմատիկոսը եւ մեծ դերասան Հրաչյա Ներսիսյանը:

Հակոբ Շամխորյանը դասավանդել է նաեւ Մոսկվայի եւ Աբովյանի անվան դպրոցներում: Տարբեր տարիներին նրա սաների թվում են եղել հետագայում անվանի հայ արվեստագետներից շատերը:

Ընթերցողին ենք ներկայացնում ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Թաթուլ Ալթունյանի գողտրիկ հուշերն իր դասատու Հակոբ Շամխորյանի մասին, որոնք պահպանվել են հայ արվեստի երախտավորի գրապահոցում:

«Մի քանի օր առաջ փողոցում հանդիպեցի մաթեմատիկայի իմ ուսուցչին՝ ընկեր Շամխորյանին: Շտապում էի ֆիլհարմոնիա՝ փորձի: «Բարեւ, չարաճճի, մեղմաբար ասաց նա, նորի՞ց շտապում ես, ինչպես այն ժամանակ...»: «Շտապում եմ, ընկեր Շամխորյան, սիրելի ուսուցչիս հետ հանդիպման անակնկալից ուրախացած ժպտացի ես, եւ դարձյալ նույն պատճառով...»:

Այդ «պատճառը» տասնամյակներ առաջ շատ գլխացավանք էր պատճառում իմ սիրելի ուսուցչին: Եվ մեղավորն այնքան ես չէի, որքան... երաժշտությունը: Սովորում էի Աբովյանի անվան դպրոցում: Երաժշտության դասատու չունեինք, իսկ ես ինչպե՞ս կարող էի ապրել առանց երգի: Հաճախում էի երաժշտական ստուդիա, որտեղ իմ պարապմունքները սկսվում էին այն ժամին, երբ դպրոցում դասերը դեռ չէին ավարտվել: Մտածեցի եւ «ելքը» գտա: Վերջին ժամերից փախչում էի, եւ ամենից շատ «տուժում» էր ընկեր Շամխորյանը՝ հենց նրա դասերից:

Ու դեմս կանգնել էր նա, ներողամիտ եւ բարի ընկեր Շամխորյանը ու չորս տասնամյակից ավելի ուշացումով «սպառնում» էր. «Տետրերդ պահել եմ, ա՞յ, «2»-ներդ ցույց կտամ ուրիշներին, եւ դու կկարմրես: Չէ՞ որ երաժիշտն էլ պետք է սիրի մաթեմատիկա»:

Ես հարազատի նման բռնեցի իմ ուսուցչի ձեռքը, թախիծով նայեցի նրա մազերին, որոնցից մեկն էլ գուցե ճերմակել էր ինձ համար»:

Թ. Հ.

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ավարտվեց Ֆրանսիայի առաջնությունը

Ֆրանսիայի ֆուտբոլի առաջնությունն արտակարգ հետաքրքիր պայքարում անցավ եւ մինչեւ վերջին րոպեն լարվածության մեջ պահեց այս խաղի երկրպագուներին: Չեմպիոնը որոշվեց վերջին տուրի վերջին րոպեներին: Երկրի լավագույն թիմի կոչմանն արժանանալու երկու հավակնորդները՝ Մարսելի «Օլիմպիկն» ու «Բորդոն» հյուրընկալվել էին համապատասխանաբար Նանտում եւ Փարիզում: Մարսելցիների խնդիրը համեմատաբար հեշտ լուծվեց՝ նրանք 35-րդ րոպեին գոլ խփեցին եւ կարողացան պահպանել նվազագույն առավելությունը մինչեւ խաղի ավարտը: Այլ էր պատկերը Նանտում: Առաջնության լավագույն ռմբարկու Վիլթորի խփած երկու գնդակին դաշտի տերերը պատասխանեցին Ռոդրիգեսի եւ Ադայլթոնի գոլերով, եւ խաղի 77-րդ րոպեին հաշիվը հավասարվեց: «Բորդոյի» ֆուտբոլիստներն ուժեղացրեցին ճնշումը եւ դա իր արդյունքը տվեց: 89-րդ րոպեին Ֆենդուինոն բառացիորեն «ոսկե» գոլ խփեց՝ թիմին պարգեւելով առաջնության հաղթողի կոչումը: Երրորդ տեղի ճակատագիրը նույնպես որոշվեց վերջին տուրում: Երկու հավակնորդն էլ՝ «Լիոնն» ու «Մոնակոն» հաղթանակներ տարան, ինչը թույլ տվեց առաջինին պահպանել 1 միավորի առավելությունը:

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. «Բորդո»	34	22	6	6	66-29	72
2. «Օլիմպիկ»	34	21	8	5	56-28	71
3. «Լիոն»	34	18	9	7	51-31	63
4. «Մոնակո»	34	18	8	8	52-32	62
5. «Ռեննը»	34	17	8	9	45-38	59
6. «Լանս»	34	14	7	13	46-43	49
7. «Նանտ»	34	12	12	10	40-34	48
8. «Մոնպելյե»	34	11	10	13	53-50	43
9. ՊՍԺ	34	10	9	15	34-35	39
10. «Մեց»	34	9	12	13	28-37	39
11. «Նանսի»	34	10	9	15	35-45	39
12. «Ստրասբուրգ»	34	8	14	12	30-36	38
13. «Բաստիա»	34	10	8	16	37-46	38
14. «Օսեր»	34	9	10	15	40-45	37
15. «Հավր»	34	8	11	15	23-38	35
16. «Լորիան»	34	8	11	15	33-49	35
17. «Սոշո»	34	6	15	13	30-54	33
18. «Թուլուզ»	34	6	11	17	24-53	29

Ռմբարկուներ՝ Վիլթոր («Բորդո») - 22, Կավենյա («Լիոն») - 17, Լասլանդ («Բորդո») եւ Նոնդա («Ռենն») - 15-ական, Մորիս («Օլիմպիկ») - 14:

Իսկ առաջնության ավարտի հաջորդ օրը ողջ Ֆրանսիան հրաժեշտ էր տալիս 1991 թ. Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստ Ժան-Պյեր Պապենին: Մարսելում կայացան երկու հրաժեշտի խաղեր. նախ մրցեցին «Օլիմպիկի» 90 եւ 99 թթ. թիմերը, իսկ անմիջապես հետո՝ Ֆրանսիայի եւ աշխարհի հավաքականները: Առաջին խաղում հաղթեցին Մարսելի վետերանները՝ 2-0 հաշվով, իսկ Պապենը դարձավ առաջին գոլի հեղինակ: Երկրորդ խաղում Պապենն ընդգրկվել էր աշխարհի հավաքականի կազմում: Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 2-2 հաշվով, ընդ որում՝ վերջին վայրկյաններին Պապենը հուժկու հարվածով ցնցեց դարպասի ծողը: Այս հարվածը վերջակետ դրեց փայլուն ֆուտբոլիստի բովանդակալից կարիերային:

Ա. Ն.

ՇԱԽՄԱՏ

Կարեն Մովսիսյանի հաղթարշավն Իսպանիայում

Երեւանցի գրոսմայստեր Կարեն Մովսիսյանը, որն արդեն մի քանի տարի է, ինչ աշխատում է Իսպանիայում, վերջերս հաջողությամբ մասնակցեց այդ երկրում անցկացված երեք միջազգային մրցաշարերին: Մարագոսայում Կարենը վաստակեց 7,5 միավոր 9-ը հնարավորից եւ 2-3-րդ տեղերը բաժանեց ռուսաստանցի ճանաչված գրոսմայստեր Վ. Եպիշինի հետ: Այստեղ հաղթողն էր գրոսմայստեր Ա. Կորնեեւը (Ուկրաինա), որը կես միավոր ավել էր վաստակել:

Հաջորդ երկու մրցաշարերն անցկացվեցին Կանարյան կղզիներում: Տեներիֆե քաղաքում 9-ից 7 միավոր արդյունքը բավարար եղավ միանձնյա առաջին տեղի համար: Կարենից կես միավորով հետ մնացին գրոսմայստրեր Ն. Նիկչեւիչը (Հարավսլավիա), Վ. Դիմիտրովը (Բուլղարիա) եւ միջազգային վարպետ Պ. Սոնոն (Ֆրանսիա):

Լանզարոտ քաղաքում անցկացված մրցաշարում Մովսիսյանը նույնքան միավոր վաստակեց: Սակայն այս անգամ առաջին մրցանակը բաժանվեց նրա եւ հարավսլավացի գրոսմայստեր Մ. Տոդորովիչի միջեւ: Բուլղարացի Վ. Դիմիտրովին, որը կես միավոր պակաս վաստակեց, բաժին հասավ երրորդ մրցանակը:

Ա. Ն.

Արտաշես Կալայջյանը չի մասնակցի Հայաստանի հավաքականի խաղերին

«Ազգի» նախորդ համարներից մեկում մենք հրապարակեցինք Հայաստանի ֆուտբոլի հավաքականի կազմը, որում նշված էին Իսլանդիայի եւ Ուկրաինայի ազգային թիմերի դեմ ընտրական խաղերին նախապատրաստվող հայ ֆուտբոլիստները: Պարզվեց, որ նրանցից մեկը՝ Սոչիի «Ժեմչուժինայի» կիսապաշտպան Արտաշես Կալայջյանը չներկայացավ հավաքականի մարզահավաքին: Նա պատճառաբանել է այն աներոջ մահվան կապակցությամբ եւ միեւնույն ժամանակ խոստացել է, որ Երեւան կժամանի Հայաստան-Ուկրաինա խաղի նախօրին: Նախկինում Կալայջյանը 4 անգամ հրավիրվել էր Հայաստանի հավաքական, որից 3 անգամն այդպես էլ չի ներկայացել: Ֆուտբոլի մասնագետների կարծիքով Կալայջյանը հոգու խորքում դեռ հույսեր է փայփայում, որ իրեն կհրավիրեն Ռուսաստանի ազգային հավաքական:

Ազգային հավաքականի մեր մյուս խաղացողների մասին կարող ենք տեղեկացնել, որ Արթուր Պետրոսյանի պայմանագիրը Իսրայելի «Մաքաբի» թիմի հետ վերջացել է, եւ այժմ նա վերադարձել է Գյումրիի «Շիրակ»: Վարդան Խաչատրյանը «Արարատի» կազմում դեռ չի ընդգրկվել, բայց մարզվում է թիմի հետ: Սանկտ Պետերբուրգի «Զենիթի» խաղացողներ Ռոման Բերեզովսկին եւ Սարգիս Հովսեփյանն անցած շաբաթ թիմի կազմում նվաճեցին Ռուսաստանի գավաթը: Մոսկվայի «Լոկոմոտիվի» պաշտպան Սարգիս Հովհաննիսյանը մայիսի արդյունքներով տեղ գրավեց Ռուսաստանի առաջնության ամսվա տասը լավագույն խաղացողների մեջ: Հարձակվող Տիգրան Եսայանն ընտրական խաղերի ավարտից հետո, հավանաբար, Չապորոժիեի «Տորպեդո» թիմից կտեղափոխվի Դնեպրոպետրովսկի «Դնեպր»:

Ա. Ն.

ԽԱՉԲԱՌ

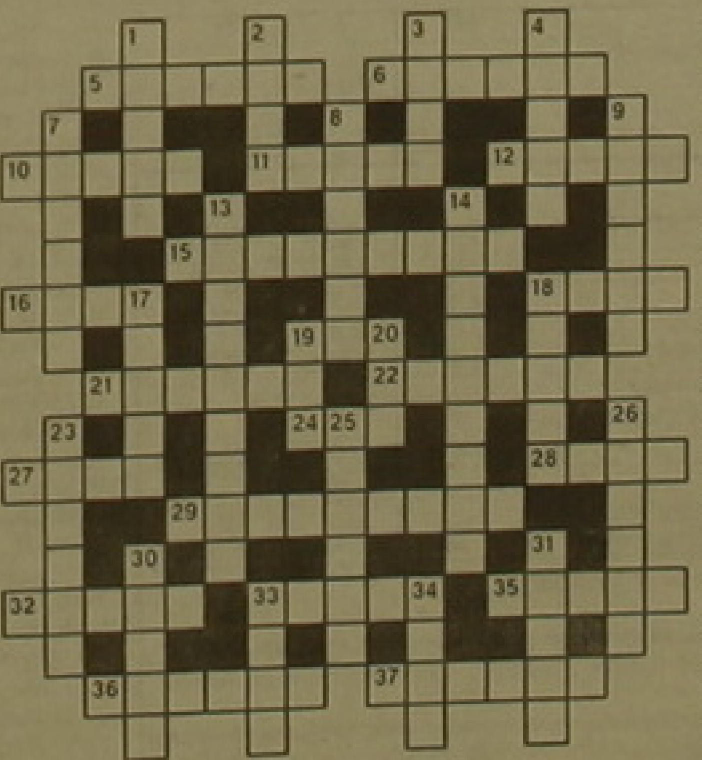

Ուղղահայաց

1. Ֆրանսիայի զինեգործության եւ զինուժ [illegible] «Մարտական [illegible]» 2. Հայ գրող: 3. Քաղաք, որտեղ ծնվել է Բեթհովենը: 4. Հր. Քոչարի ստեղծագործություններից: 7. Կիլիկյան թագավորության պատմագրի ներկայացուցիչ: 8. Միարշին միավորից, մարմնի կարուն ծնունդ [illegible]: 9. Քաղաք ԱՄՆ-ում, ուր կազմակերպվել է «Շանթ» [illegible] 13. Սեւծովյան նավահանգստի գրականություն: 14. Օլիմպիական եւ վազորդական [illegible] 17. Գյուղ Հայաստանում, Հայոց լեռան ստորոտին: 18. Սովետական Միության օգնությամբ է գիտությունում կառուցված քաղաք: 19. Հնացած, ծերացած: 20. Միակտոր, տինդ [illegible], աղացած: 23. Ղազախ ժողովրդական բանաստեղծ, ակին: 25. Սեւանի բանաստեղծ [illegible] ժողովրդական անվանումը: 26. Սեռդքավայր Հայաստանում: 30. Համաստեղություն երկնքի հյուսիսային կիսագնդում: 31. Ըստ հունական դիցաբանության Գեա դիցուհուց ծնված հսկա: 33. Հունական դիցաբանության մեջ ստորերկրյա աշխարհում մոռացության գետ: 34. Հայ սովետական գրող, արվեստի վաստակավոր գործիչ:

Հորիզոնական

5. Ֆրանսիացի բանաստեղծ, ում միջնադարի եվրոպացի մի շարք գրողներ կրել են նրա ազդեցությունը: 6. Հեղինակ, որին փառք է բերել իր «Միրանո դը Բերժերակ» պիեսը: 10. Երաժշտական ստեղծագործության ձեւ: 11. Ազովի եւ Սեւ ծովերի միջեւ ընկած թերակղզի: 12. «Իմ Ն[illegible]»-ի [illegible] հեղինակը: 15. Եկեղեցական կարգավիճակ: 16. [illegible] Սիրիայի աշխարհում: 18. Գիշ[illegible] թռչուն: 19. 20-րդ դարասկզբի ամերիկյան [illegible] հեղինակություն: 21. Ըստ հունական դիցաբանության Կավկասի լեռների [illegible]: 22. Դեղաբույս: 24. Սնկիոտ, անխարդ: 27. Հայ ազգային մանկավարժության առաջին երկերից մեկը՝ «... Մաշտոցի»: 28. Սովետական բանակի հայ գեներալ, մայոր Սամվելյանի անունը: 29. Հեքիաթներից ազդեցության, ուժեղ հոսող անցույն միացություն: 32. Մոսկովյան խաղերի հաղթողներ: 33. Պետական միասնին [illegible] բանաստեղծությունների հեղինակ: 35. Օրգանական լուծույթների լուծվող դեղին, հեղուկ եւ զազան մեծ ընտանիքի ներկայացուցիչ: 36. Վաղնջական մեծ իշխանի մականունը, որը նշանակում է «նախ»: 37. Քաղաք Գերմանիայում, Բալթիկ ծովի ափին:

Կազմեց Է. ՍՎԵՏԻԿՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց 1. Բկարգ: 2. Արտ: 3. Մեգան: 5. Կեցար: 6. Քուշան: 8. Տարան: 9. Ցանաք: 10. Փարոս: 12. Լոռեն: 15. Ուրինոց: 17. Տերպանդ: 19. Կոպալ: 20. Մածուն: 21. Սոդիք: 22. Սարան: 27. Կիթառ: 29. Պարոս: 31. Սիփան: 32. Սեղան: 34. Էջմիլ: 36. Գորիս: 39. «Կանիթ»: 40. Լաուրա: 43. Ոսպ:

Հորիզոնական 4. Կփարեե: 7. Սասարս: 9. Ցանուս: 11. Ցախան: 13. Սազան: 14. Փանոս: 16. Շաքար: 18. Աշնակ: 22. Սերտ: 23. Խոտան: 24. Օսան: 25. Եհա: 26. Սոլի: 27. Կատոր: 28. Փրաշ: 30. Սեր: 33. Նաիրի: 35. Սիսեռ: 37. Վանյա: 38. Ֆրոս: 39. Պարան: 41. Սևան: 42. Նախիր: 44. Կիրակոս:

Embassy of the United States of America
Yerevan, Armenia

DEMOCRACY COMMISSION SMALL GRANTS PROGRAM

The United States information Service is pleased to announce Democracy and Governance Small Grants Program.

Purpose

The purpose of program is to award small sums of money for specific projects and initiatives that support the development of democratic institutions in Armenia. Grants will be awarded to non-governmental organizations (NGOS) and to independent media. To be eligible for consideration, every applicant must be engaged in, or propose to carry out a project whose purpose is to further the development of democratic institutions in Armenia.

In Armenia, the Commission is most interested in projects relating to building democratic institutions, rule of law/administration of justice, free flow of information , civic education and civil society, human rights, ethnic and political harmony, in other words, the Commission will support projects that promote the development of an open/civil society.

Specific Guidelines

* The maximum grant amount is U.S. $24,000. However, as a matter of policy most grants will be less than $10.000 and only rarely as high as $15,000.
* Grants are made on a one-time basis. A successful applicant may apply for a second grant following completion of the first grand, but the second proposal must be for a distinctly different project than the first project funded by the Democracy Commission.
* U. S. organizations and individuals are not eligible for grants under this program.
* The Program CANNOT fund: humanitarian aid and charities or charitable activities; scientific research; conferences and individual trips abroad; trade activities; projects aiming only at primary institutional development of the organization.

Evaluation Criteria

Proposals will be evaluated according to the topic of the project, clearly formulated goals and target groups, and ability of the applying organization to carry out the project aims.

Grants are written locally after USIA Washington, D. C. approves the project.

Application Procedures

Applicants must complete the formal application in English that provides substantial information about the applicant organization and its activities, in addition to a detailed description of the proposed project.

Applicants should avoid requesting grant funds for paying selaries, food and refreshments.

Recommendation

Letters of endorsement, attesting to the seriousness of the proposal, may be attached.

Notification of Applicants/Length of Process

All applicants will be notified in writing regarding the decision of the Democracy Commission once the application has been reviewed.

(In the case of successful proposals, the complete grant process (from the time a grant is reviewed by the Commission to the time the funds are available for use) takes approximately eight (8) weeks.

Grant Awards and Report Requirements

Awards will be in two or more segments. An initial segment will be authorized to initiate the project. The applicant must provide an interim report about the use of the first segment of funds before additional funds will be released. If no interim report is provided, no additional funds will be released.

Final Reports

All successful applicants must complete a formal report to the Democracy Commission upon completion of the project. The report should discuss what was done, whether the project was successful from the applicant's perspective and how it might be improved in the future. An accounting of the use of the grant funds must also be included. The information from this report will enable the Democracy Commission to better evaluate future proposals.

Deadline for submitting applications is June 25, 1999.

The application guidelines and application are available from
United Ststes Information Service (USIS)
Baghramian Street 18
Yerevan, Armenia

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Sibley International-ը տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա **հունիսի 7-ին, ժամը 11:30-ին** Թեքեյան մշակութային կենտրոնում *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպումը կվարի ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության ներքին պետական պարտքի վարչության պետ

Արշալույս Մարգարյանը:

Թեման՝ **«Հայաստանի գանձապետական պահառուի համակարգի ներդրումը եւ շուկայի մասնակիցների շրջանակների ընդլայնումը»:**

ARMENTEL

Ի գիտություն բոլոր բաժանորդների

Տաջիկստանի «992» միջազգային կոդին անցնելու կապակցությամբ մայիսի 20-ից գործում է **Հայաստանից դեպի Տաջիկստան** միջքաղաքային հեռախոսակապից օգտվելու հավաքման նոր կարգ

Երկիրը	Տարածք	Նախկին հավաքման կարգը	Նոր հավաքման կարգը
Տաջիկստան	Դուշանբե Դուշանբե (բջջ) Շրջաններ	8+377+2+hh 8+377+90+hh 8+377+AB+hh 8+379+AB+hh	8+10+992+37+2+hh 8+10+992+91+90+hh 8+10+992+CD AB+hh 8+10+992+CD AB+hh

որտեղ
2-ը Դուշանբե քաղաքի,
90-ը բջջային բաժանորդների,
CD-ն տարածքի,
AB-ն շրջանների կոդերն են:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

ARMENTEL

Նորույթ Արմենտելում

Վերջերս Արմենտելը ժամանակակից քարտային հեռախոսների համար պատրաստել է նոր տիպի հեռախոսաքարտեր:

Բոլոր կազմակերպություններին եւ ձեռնարկություններին հրավիրում ենք իրենց գովազդը տեղադրելու հեռախոսաքարտերի վրա, ինչպես նաեւ քարտային հեռախոսների էկրանների վրա:

Ցանկացողները կարող են դիմել հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Սարյան 22, 11-րդ հարկ, 1104, 1105 սենյակներ կամ զանգահարել 53-56-00, 54-97-44 հեռախոսահամարներով:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL

Արմենտելը հայտարարում է.

Արմենտելը հեռախոսաքարտերի վաճառքի համար փնտրում է գործակալներ, որոնք գրանցված են հարկային տեսչությունում եւ ունեն իրավաբանական հասցե: Ցանկացողները կարող են դիմել հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Սարյան 22, 11-րդ հարկ, 1104, 1105 սենյակներ, կամ զանգահարել 53-56-00, 54-97-44 հեռախոսահամարներով:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ Է

Նոր վերանայված սակագներ հիմնական եւ բջջային հեռախոսակապի համար

Հիմնական հեռախոսակապի նոր միջանկյալ սակագներ*

I. Բնակչություն

Հ/հ	Ծառայությունների տեսակը	Սակագին	ԱԱՀ	Ընդամենը
1	Հիմնական հեռախոսի բաժանորդային վարձ			
ա	Միջազգային եւ միջքաղաքային ավտոմատ ելքով հեռախոս	750	150	900
բ	Առանց միջազգային եւ միջքաղաքային ավտոմատ ելքով հեռախոս (գյուղական)**	150	30	180
2	Զուգակցված հեռախոսի բաժանորդային վարձ			
ա	Միջազգային եւ միջքաղաքային ավտոմատ ելքով հեռախոս	600	120	720
բ	Առանց միջազգային եւ միջքաղաքային ավտոմատ ելքով հեռախոս (գյուղական)**	125	25	150
3	Լրացուցիչ վճար հեռախոսակայանի տարածքից դուրս հեռախոսահամարի համար (միացնող գծով)***	2000	400	2400

II. Կազմակերպություններ

Հ/հ	Ծառայությունների տեսակը	Սակագին	ԱԱՀ	Ընդամենը
1	Գործարար բաժանորդի հեռախոսի բաժանորդային վարձ	2700	540	3240
2	Կառավարական բաժանորդի հեռախոսի բաժանորդային վարձ	1725	345	2070
3	Լրացուցիչ վճար հեռախոսակայանի տարածքից դուրս հեռախոսահամարի համար (միացնող գծով)***	2000	400	2400

III. Միանվագ վճարումներ

Հ/հ	Ծառայությունների տեսակը	Սակագին	ԱԱՀ	Ընդամենը
1	Հեռախոսագծի վերականգնում նախկին պայմանագրի խզումը	5000	1000	6000

Ծանոթագրություն
* *Սակագներն ուժի մեջ են մտնում 01.07.1999 թ.*
** *Այս սակագները կիրառման մեջ են համարվում 01.01.1999 թ.*
*** *Միայն նույն քաղաքի սահմաններում*

Շարժական բջջային կապի ծառայությունների նոր միջանկյալ սակագներ*

Հ/հ	Միանվագ ծառայություններ	Սակագին (ԱՄՆ դոլար)	ԱԱՀ (ԱՄՆ դոլար)	Ընդամենը (ԱՄՆ դոլար)
1	Բջջային հեռախոսասարքի միացում, ներառյալ հետեւյալ լրացուցիչ ծառայությունները	100	20	120
	միջազգային ելք, զանգահարողների հեռախոսահամարների ներկայացման ակտիվացում՝ CLIP, CLIR, կանչի վերահասցեավորման ծառայությունների ակտիվացում, բազմաբաժանորդային կապի ակտիվացումը Callhold, Callwait եւ Conference, զուգակցված հեռախոսահամարի տրամադրում, կանչերի արգելակման ծառայությունների ակտիվացում			
2	Լրացուցիչ ծառայության ակտիվացում, որն արգելակվել էր բաժանորդի խնդրանքով	10	2	12
3	Լրացուցիչ ծառայության ապաակտիվացում բաժանորդագրման ժամանակ		Անվճար	
4	Լրացուցիչ ծառայության ապաակտիվացում բաժանորդագրումից հետո	5	1	6
5	PIN բլոկի վերամիացում		Անվճար	
6	Ոչ պիտանի SIM քարտի փոխանակում	25	5	30
7	Ցանկալի համարի տրամադրում	50	10	60
8	Շարժական կապի հաշվի փոխանցում	50	10	60
9	Հեռախոսահամարի համարափոխում	50	10	60
	Ամսական ծառայություններ			
10	Բաժանորդային վարձ	30	6	36
11	Ամսական վարձավճար լրացուցիչ ծառայությունների համար		Անվճար	
12	Ամսական վարձավճար ֆաքսի/մոդեմի համար**	10	2	12
	Րոպեավարձ			
13	Բջջայինից բջջային	0.18	0.036	0.216
14	Բջջայինից հիմնական	0.18	0.036	0.216
15	Հիմնականից բջջային	0.18	0.036	0.216
16	Միջազգային հավելյալ վճար	0.15	0.03	0.18
17	Տվյալներ (ֆաքս մինչեւ 9600 բs/վ)	0.18	0.036	0.216
18	ԿՀԾ (Կարճ հաղորդագրության ծառայություն) մեկ հաղորդագրության համար	0.10	0.02	0.12
19	Voice Mail		Անվճար	
20	Ելք դեպի Voice Mail (Հաղորդագրության փոխանցում/ընդունում)	0.18	0.036	0.216

* *Սակագներն ուժի մեջ են մտնում 01.07.1999 թ.*
** *Լրացում 10-րդ կետին*

Ծանոթագրություն (շարժական հեռահաղորդակցության ծառայություններ).
1. *Տեղադրման վարձը ներառում է բոլոր լրացուցիչ ծառայությունները տեղադրման պահին:*
2. *150 ԱՄՆ դոլարի կանխավճարը վճարվում է բջջային հեռախոսասարքի միացման պահին եւ կվերադարձվի բաժանորդին, երբ պայմանագրային ժամկետի լրացման ժամանակ բաժանորդը պարտք չունի:*
3. *Բոլոր վճարումները կատարվում են ազգային դրամով՝ հիմք ընդունելով նախորդ ամսվա վերջին օրվա դրությամբ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված հաշվարկային փոխարժեքով:*

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

4 հունիսի

ՀԹ

9.00 Բարի լույս, Հայաստան
10.00 Հայլուր
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Հենց այնպես
11.30 Արտակարգ ալիք
11.40 Կարճամետրաժ կինոնկար «Շնորհակալություն, թռիչք»
12.00 ՈՒՀԱ (1/4 եզրափակիչ)
12.30 Արամ Խաչատրյան. բալետներ
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 3-րդ ալիք. մանկական սրահ
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
19.00 Սայրաքաղաք
19.30 Հեռուստասերիալ «Շների աշխարհը»
20.00 3-րդ ալիք
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 Հեռուստակրպակ
21.45 Դեմքեր
22.20 Գ/Ֆ «Երջանկության մեխանիկան»
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
Արբանյակային հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

Ա

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Բանկոկ-Հիլթոն» (5-րդ մաս)
ավարտին նժար
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
20.00 Կարճամետրաժ կինոնկար «Ոսկե ցլիկը»
20.30 Աստարեզ
21.05 Օրվա օրագիրը
21.15 Քաղաքից դուրս
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գ/Ֆ «Միստեր Մագուն»
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Արթուր Էլբակյանի «Ուրբաթ գիշեր բոլորովին քուն չունեմ» հեղինակային ծրագիրը
02.30 (Սուրհանդակ)

Ա1+

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Ֆիլմ-հեքիաթ «Հեքիաթ Սալթան թագավորի մասին»
17.40 «Հեքիաթ տերտերի ու նրա Բալդի ծառայի մասին»
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Ձենքլմեն-շոու
19.45 Նվագիր, հարմոն սիրելի
20.15 Առողջություն
20.45 Հրաշքների դաշտ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Մահը ջերմոցում»
00.10 Շաբաթվա թեման
00.30 Մոնտե Կառլո-99
02.55 Ռոլան Գարրոս. թենիսի Ֆրանսիայի բաց չեմպիոնատ

РТР

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
9.15 Հազար եւ մեկ օր
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Աստղեր փոստով
11.10 Սերիալ «Միլեդի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.20 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ թափառաշրջիկը»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Ա. Պուշկինի 200-ամյակին. մուլտֆիլմ «Հեքիաթ Սալթան թագավորի մասին»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.10 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.25 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Մուլտֆիլմ «Քույրիկ Ալյոնկան եւ եղբայր Իվանուշկան»
19.10 Հումորեսկա եւ առողջություն
19.15 Սերիալ «Բաց գիրք»
20.30 Ա. Պուշկինի 200-ամյակին. «Իմ հոգու սերը» (2-րդ մաս)
21.40 Սանրամասներ
21.50 «Անշլագ» եւ ընկ.
22.50 Երաժշտական ռինգ նոր սերունդ
00.35 Պողիում դ'արտ
01.05 Հերթապահ բաժանմունք
01.50 Մայկլ Քեյնը «Շոկային թերապիա» ֆրեակյան դրամայում (ԱՄՆ)

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՃԱՐ Հայաստանի առեւտուրը ներկայացնող «ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՄԵԾԱԾԱԽ ԵՎ ՄԱՆՐԱԾԱԽ» տեղեկագիրը ձեռնարկություններին տրամադրվում է անվճար: Զանգահարել 581351, 569393 «ՍՓՅՈՒՌ»

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դաշին 69149. Պատվեր 1062 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 3. 06. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@